

YAPI DENETİM MEVZUATI VE UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Mehmet SOĞANCI :

Değerli arkadaşlar tekrar hoş geldiniz diyorum. Kongremizin ilk paneli “**Yapı Denetim Mevzuatı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar**” panelini başlatıyorum. Makina Mühendisleri Odası olarak “*ülke ve toplum yararına sağlıklı, planlı, güvenli yapıların gerekliliğinin denetleneceği bir yapı denetimi istiyoruz*” sözünden hareketle Kongre Düzenleme Kurulumuz yapıların nasıl denetleneceğinin tartışılacağı böylesi bir paneli oluşturma kararı aldı.

Biz bu tartışmalara başladığımızda, ülkede 10 Nisan 2000 tarihinde 595 sayılı yapı denetimi hakkında kanun hükmünde kararname yayınlanmıştı ve tartışmalar esas itibari ile bu kanun hükmünde kararname üzerinde olacak idi. Ancak Türkiye’de, bana göre kuralsızlığın hakim olduğu bir sistem içerisinde, bu kanun hükmündeki kararname Mayıs 2001’de Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi. Daha sonrada meclisten 4708 sıra sayısıyla yapı denetimi hakkında yasa yürürlüğe girdi. Makina Mühendisleri Odası konunun bağımsız platformlarda enine boyuna tartışılması iddiasında olan bir örgütlenme. Konunun taraflarını bugün bu masaya toplamaya çalıştık.

Bu kürsüler bağımsız kürsüler, demokratik kürsüler, sözü olan bütün arkadaşlarımıza açık kürsüler. Panelde konuşmacı dört arkadaşımız var. Ancak beşinci bir arkadaşımız daha var o da salon. Bu paneli salonda ki arkadaşlarımıza da yeterince soru ve söz söyleme hakkını vererek süresi içinde bitirmek gibi bir niyetimiz var. Sözü uzatmadan ben hemen size panelistleri tanıtmak isterim.

Konuşma sırasıyla; bana göre en sağımda oturan, **Sayın Nurettin ÇELİK**, 1940 yılında Sivas’ta doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini 1957’de Sivas’ta tamamladı. İ.T.Ü Teknik Okulu Makina Bölümünden 1962 yılında makina mühendisi olarak, bir meslektaş büyüğümüz olarak mezun oldu. Mezuniyetini takiben Hava Kuvvetleri Komutanlığı’nda tesisat kontrol mühendisi olarak görev aldı. Askerliğini 1963-65 yılları arasında tamamladıktan sonra Karayolları Genel Müdürlüğü’nde çalışmaya başladı. 1980 yılına kadar değişik pozisyonlarda görev aldı. Özel sektöre geçti. 1985 yılında tekrar Karayolları Genel Müdürlüğü’nde müfettiş olarak çalışmaya başladı. Müfettiş, başmüfettiş ve teftiş kurulu başkanı olarak görevine devam ederken 1999 yılı sonunda Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yüksek Fen Kurulu üyeliğine naklen atanmıştır. Halen bu görevini yürüten sayın Nurettin ÇELİK evli ve üç çocuk babasıdır. Bugün Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yüksek Fen Kurulu adına görüşlerini ve özellikle yasayı tanıtmaya çalışacak.

Daha sonraki konuşmacımız **Sayın Fügen SELVİTOPU**. Kendisi mimar. İzmir doğumlu. İ.T.Ü Mimarlık Fakültesi’nden 1980 yılında mezun oldu. 1981 yılında İzmir Belediyesi’nde göreve başladı. 1985 yılından beri İzmir Büyükşehir Belediyesi’nde İmar Müdürü olarak görev yapmaktadır ve 1985 yılından öncede, kendisiyle az önce konuştuk, epeyce uzun bir süredir tüm yapı ve yapı denetimi mevzuatlarına hakim ve belediyede mevcut yasayı da, karşılaşılabilecek sorunları da burada sanıyorum dillendirecek.

En solumda Sayın **Güney DİNÇ**. İstanbul Hukuk Fakültesi mezunu. 1961 yılından beri İzmir’de avukat olarak çalışmakta. 1980-1984 yılları İzmir Barosu Başkanı idi. 1985-1990 yılları arasında Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyeliğinde bulundu. Hukuk ve edebiyat alanında yayınlanmış 6 kitabı var. Halen Makina Mühendisleri Odası İzmir Şubemizde ve Odamızda Hukuk Danışmanı olarak görev yapmakta.

Hemen sağımda Sayın **Kaya GÜVENÇ**; birlik başkanımız. 1945 yılı Osmaniye doğumlu. 1967 yılında Makina Yüksek Mühendisi, kamu ve özel sektörde uzun seneler çalıştı. Ancak esas özelliği 30 yıldır

TMMOB örgütünün çeşitli kurullarında görev yapmasıdır sanırım. Mayıs 2000'den bu yana TMMOB Başkanlığı'nı yürütüyor.

Ben sözü ilk önce Sayın Nurettin Çelik'e vermek istiyorum. Buyurun efendim. Bu yasa nedir? Ne değildir? Bize çok yararlı mıdır? Aksayan yönleri daha yayınlanır yayınlanmaz ortaya çıkmış mıdır? Çıkacak mıdır? Söz sizde buyrun.

Nurettin ÇELİK (Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yüksek Fen Kurulu Üyesi):

Teşekkür ederim. Değerli meslektaşlarım, kıymetli konuklar hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bu muhteşem organizasyonu düzenleyen, üyesi bulunmaktan onur duyduğum Makina Mühendisleri Odası İzmir Şubesi'nin değerli yönetici ve görevlilerini de kutluyor ve teşekkürlerimi de sunmak istiyorum.

Muhterem delegeler, tamamına yakını yeryüzünün en aktif kuşaklarında bulunan ülkemiz topraklarında tarih boyunca çok sayıda depremler olmuş, her defasında büyük ölçüde can ve mal kaybı meydana gelmiştir. Ne zaman meydana geleceği önceden belirlenemeyen, acımasız doğal afetlerin meydana getirebileceği tahribata karşı can ve mal güvenliğinin sağlanabilmesi için o günün devlet idarecilerince çeşitli yasal düzenlemeler yapılmış ise de ülkemiz içinde bulunduğu bu hızlı nüfus artışı, ekonomik ve sosyal değişimler buna bağlı olarak artan nüfus hareketleri, plansız, sağlıksız, kalitesiz ve çarpık yapılaşmayı beraberinde getirmiş, siyasi etkiler ve popülist yaklaşımlar nedeniyle de gerekli denetim yapılamadığı için istenen yapı güvenliği bir türlü sağlanamamıştır.

Ancak yakın tarihimizin en büyük doğal afetleri olarak nitelendirilen ve acıları hala yüreklerimizin derinliklerinde yaşayan 17 Ağustos ve 12 Kasım 1999 tarihlerinde meydana gelen Marmara ve Düzce depremlerinde 18.373 insanımız hayatını kaybetmiş, 48.900 kişi yaralanmış, 376.600 civarında yapı çeşitli derecelerde hasar görmüş veya yıkılmıştır. Bu acı ve korkunç sonuç can ve mal güvenliğinin sağlanmasında zaten arayış içinde bulunan Bakanlığımızca bir durum değerlendirmesi yapılarak yeni bir mevzuat düzenlemesi ihtiyacını ortaya koymuştur.

Buradan hareketle yapı projeleri ve uygulamalarını denetlemekle görevli ilgili idarelerin özellikle uygulamayı hiç denetleyemedikleri gerçeğinden hareketle fen, sanat ve sağlık kurallarına uygun, can ve mal güvenliğini sağlayacak, kaliteli yapı üretimi için gerekli denetim düzenlenmesi düşünülmüş ve bu bağlamda Bakanlığımızca hazırlanan 595 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname uygulamaya konulmuştur. Bu düzenleme ile adına kısaca TUS denilen, diplomasından başka hiçbir kriteri aranmayan ve mesuliyetini üstlendiği yapının yerini dahi bilmeyen denetim elemanları yerine daha örgütlü, tüzel kişiliğe haiz yapı denetim kuruluşları ikame edilmiştir. Ancak 10 Nisan 2000 tarihinde resmi gazetede yayımlanan ve 10 Temmuz 2000 tarihinde yürürlüğe giren 595 sayılı KHK ve buna dayalı olarak hazırlanan yapı denetimi uygulama yönetmeliği 27 pilot ilde uygulanmaya başlanmıştır.

Bakanlığımızın yoğun ve ciddi takibiyle yapı denetim konusunda büyük mesafe alınmıştır. Bu sırada aksayan hususlar tespit edilmiş ve deneyimler kazanılmıştır. Uygulamaya devam edildiği sırada bu KHK'nın revize edilerek kanun haline getirilmesi çalışmalarına başlanmış iken Anayasa Mahkemesi'nin 26 Mayıs 2001 tarih ve 24413 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 24.05.2001 günlü 2000/35 esas 2001/90 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. 595 Sayılı KHK'nın iptaline müteakip elde edilen kazanımların boşa gitmemesi ve meydana gelen yasal boşluğun doldurulması için Bakanlığımızca yeni bir yapı denetim kanun tasarısı hazırlanarak TBMM'ne intikal ettirilmiştir.

Meclis Genel Kurulunda görüşülen kanun tasarısı 4708 sayılı yapı denetimi hakkında kanun adıyla 13 Temmuz 2001 tarih ve 24461 sayılı resmi gazetede yayınlanmış ve 13 Ağustos 2001 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Buna dayalı yapı denetimi usul ve esasları uygulama yönetmeliği de 12 Ağustos 2001 tarih ve 24491 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 13 Ağustos 2001 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kanun kapsadığı yapı denetimi alanında ihtiyacı karşılayacak güçte bir kanun olmakla beraber unutmamak gerekir ki kanunlar ne kadar mükemmel hazırlanırsa hazırlansın amacına

ulaşabilmesi için ilgili her kesim tarafından desteklenmesi gerekmektedir. Bu nedenle yapı denetimi kanunu da başta ilgili idareler olmak üzere denetim göreviyle ilgili sorumlu kişi ve kurumlarca desteklenmesi halinde amacına ulaşacaktır. Buna inandığımızı ifade etmek istiyorum.

Yapı denetiminde söz konusu ve en önemlisi can ve mal güvenliğinin sağlanması olduğuna göre bir birinden ayrılmaz bu iki varlığın korunması için elden gelen tüm çabanın herkes tarafından gösterilmesi gerekmektedir. Halen 19 pilot ilde uygulanması istenen ve teşkilatlanmakta olan yapı denetim kuruluşları ile bunların işlem ve faaliyetleri Bakanlığımızın adına yapı denetim komisyonu tarafından denetlenecek ve gerektiğinde bu komisyon denetim elemanlarına meslek içi eğitim ve faaliyet programları düzenleyecektir. Bir yıla yakın bir süreyle uygulanan ve yapı denetimi konusunda büyük mesafe alınmasını ve deneyim kazanılmasını sağlayan ve daha sonra iptal edilen 595 sayılı KHK uygulamaya konulduğu sırada bütün unsurları ile sizlere tanıtılmıştı. Yabancı olmadığı yapı denetim mevzuatını bu defa bazı değişiklikleri ile 4708 Sayılı Kanun kapsamında yaşayacağız.

Bu nedenle kanunu bütün unsurlarıyla tanıtmak yerine 595 Sayılı KHK ile bir karşılaştırmasını yapmayı daha faydalı görüyorum. Gerek 595 Sayılı KHK ve gerekse 4708 Sayılı Yapı Denetimi hakkında kanunla amaç aynıdır. Amaç kanununun 1. maddesinde şu şekilde tanımlanmıştır. Bu kanunun amacı, can ve mal güvenliğini teminen imar planına, fen, sanat, ve sağlık kurallarına, standartlara uygun kaliteli yapı yapılması için proje ve yapı denetimini sağlamak ve yapı denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. Kapsamında bazı değişiklikler bulunan bu iki ayrı yapı denetimi mevzuatını şöyle bir mukayese etmek istiyorum. 595 sayılı KHK' de kapsamda bir istisna konulmuştu, bu durum hariç tek katlı ve yapı inşaat alanı 180 m²'yi geçmeyen müstakil yapılar 595 kapsamında değildi. Yani, yapı denetimine tabi olmuyordu bu kriterdeki yapılar. Ancak 4708 Sayılı Yasada bu istisna kaldırılmıştır. Buradaki istisna 4708'de 595'te de zaten mevcuttu. Birincisi kamu yapıları ikincisi de ruhsata tabi olmayan yapılar. Bunun dışında bütün yapılar bu kanun kapsamındadır. 595 sayılı KHK'de il, ilçe ve yapı denetim üst komisyonları gibi komisyonlar oluşturulmuştu. 4708 sayılı yasadaki sadece bir komisyon mevcuttur, o da bakanlık nezdinde yapı denetim komisyonudur. Yine 595'te en çok eleştiriye maruz kalan yapı denetimi hizmet bedelleriyle ilgili olan ve 595'te uygulanabilir oranlar olarak gösterilen %4 ile %8 arasındaki oranlar yeni düzenlemede yani 4708 sayılı yasadaki düşürülmüş, %3'e kadar indirilmiş, 2 yıllık süre için %3 kabul edilmiş, bunun altında daha kısa zamanda yapılabilecek yapılar için oran her 6 ay için %5 indirilmiş, 2 yıldan fazla sürecek yapılarda ise her 6 ay için bu oranlar %10 artırılarak uygulanmak üzere düzenlenmiştir. Yine 595 sayılı KHK'de zorunlu mali sorumluluk sigortası konulmuştu.

Zorunlu mali sorumluluk sigortası bu yeni düzenlemede uygulanabilirliği Türkiye şartlarında olmadığından kaldırılmıştır. 595'te denetim elemanları için kullanılan uzmanlık sıfatı mevcuttu, bu sıfatın 601 Sayılı KHK ile kaldırılmış olması nedeniyle kullanılabilme kabiliyeti kalmadığından uzmanlık yerine denetçi mimar ve mühendislik unvanları getirilmiştir. Yine 595'te yapı denetimi uygulanmasının 27 ilde, 27 pilot ilde düzenlenmesi getirilmişti. Bu yeni uygulamada biraz daha aşağı çekilerek bazı iller kapsamdan çıkarılmış ve uygulama alanı olarak Türkiye'de 19 il tespit edilmiştir. Yapı denetim kuruluşlarında sermaye ile ilgili olarak en az kuruluş sermayesinin %51'inin uzman mühendis veya uzman mimarlara ait olması hükme bağlanmıştı. Bazı karışıklıklara ve sorunlara neden olduğundan bu düzenleme 4708 Sayılı Yasada kuruluş sermayelerinin nama yazılı olması ve tamamının, oranı belirtmeksizin tamamının denetçi mühendis veya mimarlara ait olması esası getirilmiştir.

595 sayılı KHK'da yalnızca yapı denetim kuruluşları ile, bu kuruluşların uzman mühendis ve mimarlarına kusursuz sorumluluk getirilmiş, proje müellifi yapı müteahhitlerine ise kusurlarının kanıtlanması halinde rücu edilebileceği ve yapının taşıyıcı sistemi için sorumluluk süresi 10 yıl olarak hükme bağlanmıştı. Bu yeni düzenlemede 4708 sayılı yapı denetimi hakkında kanunda yapı denetim kuruluşları denetçi mimar veya mühendisleri ile proje müellifleri, laboratuvar görevlisi ve yapı müteahhitlerinin kusurları oranında sorumluluk getirilmiş, yapının taşıyıcı sistemi için sorumluluk süresi 10 yıldan 15 yıla çıkarılmıştır. Diğer bölümler için sorumluluk süresi olarak belirlenen 2 yıl aynen muhafaza edilmiştir. Yapı müteahhidinin mimar veya mühendis olmak kaydıyla şantiye şefi çalıştırmak yükümlülüğü mevcuttu 595'te. Şantiye şefi çalıştırma yükümlülüğü imar konusuyla da uyumlu olması bakımından bu yasadaki gösterilmemiş, konulmamıştır. 595'te yapı ruhsatı alınması sırasında yapı sahibi ile yapı müteahhidi, yapı müteahhidi ile şantiye şefi, yapı denetim kuruluşu ile yapı sahibi

arasında üç adet sözleşme, mali sorumluluk sigortası poliçesi ve primlerinin ödendiğine dair belgeler istenmekteydi. Bu formaliteler bir miktar daha azaltılarak 4708 Sayılı Yasada zaten mali sorumluluk sigortası söz konusu olmadığı için kendiliğinden kalkmış, ruhsat aşamasında yalnızca yapı sahibi ile yapı müteahhidi arasında sözleşme ve yapı denetim kuruluşundan taahhütname istenmesi gibi azaltılmıştır. 595 sayılı KHK'de cezai hükümler konulmamıştı, kararname olmasından dolayı, 4708 sayılı Yasada yapı denetim kuruluşlarının mimar ve mühendislerine, deney yapan laboratuvar görevlilerine ağır cezai müeyyideler konulmuştur. Yine 595 sayılı KHK'de yapı denetim kuruluşları sınıflara ayrılmıştı; A, B, C sınıfları vardı. 4708 sayılı yasada sınıflandırma kaldırılmıştır. 595 sayılı yasada hak edişlerin, yapı denetim hizmetlerine ait hakedişlerin ödenmesi için konulan 15 günlük süre vardı. Bu süre kanunda 7 güne indirilmiştir. Yine 595 sayılı yasada sicillerle ilgili hükümler, sicil raporları biraz evvel anlattığım komisyonlarca düzenleniyordu. 4708 sayılı yasada sicil raporlarının ilgili idarelerce tutulması hükmü getirilmiştir.

Benim sizlere karşılaştırmalı olarak takdim ettiğim yapı denetimi mevzuatı umarım kanunda uygulanacağı gösterilen 17 ilde başarıyla sürdürülür. Tabi başarılı olması için ilgili herkes tarafından öncelikle ilgili idareler tarafından desteklenmeye ihtiyacı vardır. Başarılı olunduğu takdirde elbette ki kusurları da, eksikleri de görülecektir. Bu kusurları ve noksanları da tamamlanarak Türkiye genelinde uygulanabilecek daha kapsamlı, daha ihtiyaçları karşılayabilir bir yapı denetimi mevzuatı ortaya konulacaktır. Beni dinlediğiniz için teşekkür eder saygılar sunarım.

Mehmet SOĞANCI :

Biz teşekkür ediyoruz Sayın ÇELİK'e. Tam süreyi 20 dakika olarak kullandık. Ben şimdi sözü Fügen Hanım'a vereceğim. Uzun bir süredir İmar İşleri Şube Müdürü olarak çalışıyor. Sanıyorum Türkiye'de kuralızsızlık hakim olduğu için çok sayıda mevzuatla haşır neşir oldu. Ancak 595'e alışmışlardı, o iptal oldu. Buyurun efendim nedir bu yasanın size getirdikleri ya da götürdükleri?

Fügen SELVİTOPU (İzmir Büyükşehir Belediyesi İmar İşleri Müdürü)

Teşekkür ederim. Öncelikle değerli katılımcılar sizi saygıyla selamlıyorum. Makina Mühendisleri Odası ilk panel duyurusunda belediyenin 595 sayılı KHK ile ilgili görüşleri ve çıkan sorunlar hakkında bilgi vermemizi talep etmişti. Ancak hepiniz de bildiği gibi bu süreç içinde önce yasa iptal oldu, arkasından yeni bir yasa ortaya çıktı ve belediyeler ne gibi sorunlarla karşı karşıya geldiler? Ben öncelikle bunlarla ilgili bir açıklama, bir özet yapmaktan istiyorum.

10 Nisan 2000 tarihi itibari ile 595 sayılı KHK'nin yayınlanması ile birlikte belediyelere yoğun bir ruhsat müracaatı oldu. O günden bugüne kadar da işin açıkçası belediyeler ruhsat vermekle uğraştılar; özellikle imar bölümleri. İlk önce kararname anlaşılmaya çalışıldı, onun yönetmeliği bununla birlikte 20 tane genelge yayınlandı. Bu aşamadaki en büyük sorun KHK'nin bir yasa değişikliği şeklinde ele alınmamış olması nedeniyle 3194 sayılı İmar Kanunu ve Yönetmekleri ile ilgili olan çelişkisi ve bunların nasıl çözüleceği idi. Bu uygulamada Büyükşehir Yönetmeliği ile ilgili olan çelişkilerde ortaya çıktı ve bu uygulamada sürekli tereddüt yarattı. Bakanlığa görüşler soruldu, seminerler düzenlendi, bakanlıktan gelen görüşler bazen genelgelerle çelişti yani epey bir karmaşa ortamı geçti. İlk müracaat 10 Nisan'dan itibaren 15.09.2000'e kadar 3194 sayılı Yasaya göre biz ruhsatları verdik. Bu aşamadaki ilk sorun imar durumu tarihi ve ruhsat müracaat tarihi yönünden hangi dosyanın hangi yasaya göre değerlendirileceği, ikinci sorun da ilave inşaatların ya da tadilat ruhsatlarının yada ruhsat yenilemelerinin hangi yasaya göre yapılacağıydı. Yani kanun hükmünde kararnameye mi yoksa 3194'e göre miydi? Bu konuda yayınlanan genelgeler yine dediğim gibi KHK'nin bazen kendisiyle çelişti, bazen bizim yönetmeliğimizle çelişti. Açıklamalarda birtakım sorunlar yaşadık. Zaten buna alışmaya çalışırken KHK iptal oldu.

Biz de bu aşamada İzmir genelinde dokuz ilçe olarak söyleyeyim 881 tane 3194 sayılı Yasaya göre yeni inşaat ruhsatı verildi. 15.09.2000 tarihine kadar eldeki dosyalar temizlendi ve yapı denetim yürürlüğe girdi. Tekrar onunla ilgili bir takım problemler ortaya çıkmaya başladı. Daha önce fenni mesul olarak gördüğümüz kişiler yapı denetim şirketi olarak karşımıza geldiler. Kararnamenin uygulanmasında bir takım sorunlardan ötürü çeşitli anlaşmazlıklarımız da oldu. Ama bunlar üzerinde şu an durmayacağım. Ama bizim bu aşamada yapı denetim şirketlerinin çalışması açısından tespit ettiğimiz iki önemli eksiklik vardı. Bütün hepsi için değil tabi, bir kısmı için konuşuyorum. Birincisi yapı denetim şirketlerinin yarından fazlası proje denetiminde gerekli hassasiyeti göstermiyordu. Yani tüm projeler bir birleriyle bağlantılı olarak denetlenmiyordu. Mimari projeyle betonarme projeleri arasında uyumsuzluklar karşımıza çıkıyordu. Hatta bazı belediyeler yapı denetim şirketlerinden gelen projeleri güvenemeyip bir de meslek odası denetimine bile yolladıkları oldu. Tabi biz belediye olarak, işin açıkçası makina ve elektrik projelerini çok detaylı inceleyemedik, bu dönemde. Bizim fark ettiğimiz mimari ile betonarme arasındaki farklılıklardı ki, diğer makina ve elektrik projeleri ile mimari projeler arasında da farklılıklar olduğunu tahmin ediyoruz. Yapı denetim kuruluşlarının bazıları bunu bu detayda incelemeyi belki de önemsemediler. İkinci eksiklik ise yapı denetim hesabına denetlenecek bölümün parası yatmadan inşaatın devamına izin verilmemesi gerekiyordu. Ama buna hiç dikkat edilmedi. Yani sadece İzmir'in 9 ilçesinde değil, İl Denetim Komisyonu ile ilçelerde yaptığımız denetimlerde de hiçbir yapı denetim şirketi, buna hemen hemen %90'ı diyebilirim, dikkat etmiyordu. Bir kere yani inşaatın devam ettiğini belediyeye bildirmiyordu belediye olayı hakediş olayı sırasında fark ediyordu ve hakedişin örneğin temelini yani su basman seviyesinin ilk hakedişine geldiklerinde binanın kaba inşaatının bitmiş olduğunu görüyorduk veya hatta hele iki katlı binalarda bazen neredeyse yapı kullanma izni seviyesine gelmiş olduğunu bile tespit ediyorduk. Biz 595 ile ilgili bu sorunlar, bu problemlerle uğraşırken kanun hükmünde karamame iptal oldu. Bu seferde 595'e göre ruhsatlandırılmış dosyaları 3194'e dönüştürmek için yeniden bir çaba başladı. Yapı denetim şirketleri işi bıraktılar. Mahallinde yapıların durumları tespit edildi, tutanaklar tutuldu, tekrar fenni mesul, dörtlü fenni mesul sistemine geçildi. Fenni mesul taahhütname tayin kabul dilekçeleri alındı. Bu aşamada yapı denetim şirketleri ile yapı sahipleri arasında birtakım problemler ortaya çıktı. Bir takım evraklar tamamlanmaya çalışıldı ama ben bütün belediyelerde bu dosyaların halen tam olduğundan da emin değilim. Yani bütün bu belgelerin tamamlanıp da dosyaya dörtlü fenni mesullük sistemine tam olarak geçildiği konusunda da net olarak emin değilim. Bu aşamada 595'e göre İzmir'de yaklaşık 345 tane yeni inşaat ruhsatı aldı. 595'in iptali ile tekrar bu sefer 3194'e göre yoğun bir ruhsat müracaatı başladı ve 4708'in çıkmasıyla birlikte bu büyük hız kazandı. 28.08.2001 tarihinde bu kaos bitti, tamamen durdu. O aşamada da ikinci aşamada verilen ruhsat sayısı yaklaşık 788'i buldu. Şu ana kadar 4708'e göre başvuru olmadı ya da bana bu konuda bir bilgi gelmedi. Şimdi bu süreci hep birlikte yaşadık.

Burada kısa bir özet yaparak belediyeler açısından ben durumu açıklamak istedim. Hatırlatmak istedim daha doğrusu. Çünkü 595 sayılı yasada KHK'de, yönetmeliklerde, yeni çıkan yasada hepsinin yayınlanmış gerekçelerine baktığınız zaman yapı kalitesi ve yapının ruhsatın ilk projesinden inşaatın bitirilmesine kadar olan süreçte daha iyi denetlenmesini sağlamak olarak belirtiliyor. Bütün hepsinde bu var. Ancak 10 Nisan 2000 ile 28.08.2001 tarihleri arasında geçen sürede -yaklaşık 1,5 yıllık bir süreç- verilen inşaat ruhsatlarının belediyeler açısından en az denetlenen ruhsatlar olduğunu tahmin ediyorum. İzmir özeline baktığımız zaman en azından 595 öncesi belediyelerin meslek odalarıyla hepsi değil ise bile büyük kısmının meslek odalarıyla yaptıkları protokoller ve işbirliği nedeniyle en azından proje bazında denetimin yapıldığından bahsedebiliriz. Ancak bu 1,5 yıllık süreçte gerek meslek odalarının ve özellikle belediyelerin zaten yetersiz olan teknik kadroları ile zamanla sürekli yarış halinde ve kişilerin o yasaya girsin, bu yasaya girmesin şeklindeki sürekli baskı ve yoğun talepler arasında ben yeterli incelemenin yapılabildiğini sanmıyorum. 17 Ağustos depremi ile başlayan süreç Türkiye'de değişimin başladığı, imar, şehirleşme, yapılaşma mevzuatı ile köklü değişikliklerin yapılacağı bir zaman dilimi olması gerekirken, bu süreç iyi kullanılmamış ve imar mevzuatı açısından 1,5 yıllık bir sürecin kaybedildiğine inanıyorum. Bence bunun nedeni hepimizin bildiği gibi ülkemizde sorunun genel anlamda ele alınmaması, konunun özelinde günlük olarak çözüm getirmeye çalışmak, biraz parçacı yaklaşımlar, şimdilik yapı denetimini çözelim, sonra diğerlerine bakarız gibi bir anlayış olduğunu düşünüyorum. Aslında sorun tüm imar mevzuatını kapsamaktaydı. Bu anlamda geçen 1,5 yıllık süreçte ilgili tüm kurum ve kuruluşların görüşleri de alınarak imar mevzuatında köklü bir değişiklik yapılabilirdi. Hali hazır haritaların, afet haritalarının ve imar planlarının yapımından parsellasyon planlarına, kaçak yapı ile mücadelede gecekondu sorununa, kaçak inşaatlara, arkasından yapı

denetimi ile birlikte tüm cezai müeyyideleri de içeren bir dizi yasa ve yönetmeliği içeren genel bir mevzuat değişikliği yapılması mümkündür. Tabii bu tür bir mevzuat değişikliğinde de bütün yasa ve yönetmeliklerin aynı anda değiştirilmesi ve bu geçiş sürecinin de gerek teknik ve gerekse hukuki anlamda organize edilmesi gerekiyordu.

Aslında daha önceden bu konuda ODTÜ'nün yaptığı bir çalışmadan hepimizin bilgisi var ancak bu çalışma ne oldu? Ne aşamadaydı? Neden kaldı? Bu konuda herhangi bir bilgim yok. Şimdi meslek odalarının görüşlerine sunulan yeni bir imar kanunu yasa tasarısı var. Belediyelere gönderildi mi bilmiyorum. Henüz benim elime geçmedi. Ancak ben meslek odasından elde ederek şöyle bir baktım. O da yapı denetimi ile ilgili bir takım hükümler içeriyor. Ama 4708'den farklı hükümler içeriyor. Yani en basitinden burada bile görebiliyoruz ki şu an yürürlükte olan bir yapı denetim yasası var. Hazırlanan taslaktaki yapı denetim hükümleri ondan farklı, çıkarsa o taslak 19 ilin dışındaki iller için geçerli. Yani yapı denetim konusunda iller arasında bile farklı bir uygulama gündeme gelebiliyor. Şimdi genelden bu yasa üzerine indiğimizde 4708 sayılı Yasaya genel olarak baktığımızda 595'te yer alan bazı aksaklıklarında bu yasada giderildiğini görüyoruz. Ancak 595'te yer alan bazı hükümlerinde yani olumlu değişikliklerinde olmadığını görüyoruz. Örneğin müteahhitlerin kontrolü ve şantiye şefi gibi. Eskisinden farklı olarak herhangi bir muafiyet tanınmadan bütün yapılar bu yasa kapsamına dahil edilmiş durumda. Bu bizde şöyle bir sorun çıkarıyor; belediye ve mücavir alan dahilinde normal şartlarda %5-250 m²'yi ve iki katı geçmeyen yapılar inşaata tabii, inşaat izni alıyorlar. Şimdi bu durumda mücavir alan dahilinde bulunan köylerde ve köy civarında yapılacak küçük inşaatlar oluyor. Genelde de bir bağ, bahçe evi gibi tek katı, yığma, ahşap çatılı, 100-150 m²'yi geçmeyen bağ, bahçe evi talepleri geliyor. Bunlara baktığımızda yapı denetim şirketlerinin bu tür evleri almaya çok yanaşmıyorlar çünkü yaklaşık bu evler için 100 milyon ile 300 milyon arasında yapı denetim bedeli ortaya çıkıyor.

Şirketler diyor ki; yani bu anlamda çok da fazla inşaat yok ya sürümden kazansın. Şirket diyor ki; benim oraya gidip gelmem, yol param, işte laboratuardaki her kat için almış olduğum numune paraları, bu beni kurtarmaz diyor. Vatandaşa; zaten ben tek katlı yığma ev yapıyorum bunun için kalkıp ben bu kadar parayı veremem diyor. Böyle bir kaos ortamı yaşıyoruz. Yani belki de bunun için bu tür yapıların en azından bu yasa kapsamı dışında tutulması hatta ve hatta daha ileri gidip tek fenni sorumlunun, mimar ya da inşaat mühendisinin, bir sorumlu gözetiminde yapılmasını sağlamak- tek katlı yapılar için konuşuyorum-, bunun m²'si de düşük tutulabilir. Bu yasa kapsamından çıkarılıp tek fenni mesuliyet sistemiyle olayın çözülmesi belki daha doğru olacak, proje müellifliğinin dışında ikinci sorun yapı sahibi yapı müteahhidi konusunda karşımıza çıkıyor. Genelde yapı sahipleri inşaatlarını kendilerinin yapacaklarını beyan ediyorlar. Halen hiçbir yasada bu konuda bir kısıtlama yok. Bir açıklama da yok.

Bu durumda yapıyı mal sahibi adına müteahhide karşı denetlemesi gereken yapı denetim şirketi yapıyı kendi iş aldığı yapı sahibi müteahhide karşı denetlemiş oluyor. Yani böyle bir kaos ortamı çıkıyor. Her ne kadar ücret belediye tarafından kontrol edilmiş olsa bile sonuçta yapı sahibi müteahhit çalışacağı yapı denetim şirketini kendi menfaatlerine göre seçeceklerdir. Bu çok açık bir durum. İki katlı konut yapısı veya alanı fazla olmayan tek katlı depo, imalathane, vb yapılar için yapı sahiplerinin bir defaya mahsus olarak yapılarını müteahhit dışında kendilerinin ustalar kanalıyla yaptırması sağlanabilir. Ancak bunun dışındaki inşaatların kesinlikle meslek odası olan, sorumlulukları yasa ve yönetmeliklerle tariflenmiş yine yasa ile denetimleri sağlanan kişi veya şirketlerce yani yapı müteahhitlerince yapılmasının sağlanması gerekiyor. Bu konuda yasaya baktığımızda yapı müteahhitleriyle ilgili bir tanım yer alıyor. Bir iki noktada sorumluluk yer alıyor. Az önce Nurettin Bey söyledi. Belediyeler ruhsat aşamasında müteahhitte yapı sahibi arasındaki sözleşmeyi arayacaklar diye ancak ben o konu ile ilgili bir not görememiştim yönetmelikte ve kanunda. Gerçi ona sonra bakarız ama benim gördüğümde sanki sadece belediyeler ruhsat aşamasında yapı denetim şirketiyle ilgili belgeleri arayacaklar, müteahhitlerle ilgili hiçbir belge aramalarına gerek yok gibi görmüştüm.

Yönetmeliğin 6. maddesinde yapım aşması bölümünde "c" bendinde şöyle bir ifade var; yapı denetim kuruluşunun ruhsat ve eklerine aykırı iş yapan işçi ve ustanın durumunu belediyeye yani ilgili idareye bildireceği söyleniyor. Şimdi İmar Yasasına göre belediyeler imar yasasının 32. maddesine göre binayla ilgili işlem yaparlar. Yani ruhsat eklerine aykırıysa mühürlerler vesaire. Bunun dışında 42. maddeye göre de yapı sahibi müteahhidine veya fenni mesulüne para cezası çıkartabilirler. Bunun bir

başka tarifi yok. Şimdi bu durumda işçiyi ve ustayı bize bildirdiği takdirde biz ne yapacağız işçi ve ustayla ilgili olarak, yani ne gibi işlem yapacağız? Bununla ilgili ben herhangi bir tarif görmedim. Bu da ortada olan bir konu. 595 sayılı KHK en iyi hükümlerinden birisi kesinlikle şantiye şefi uygulamasıydı. Bir yapının sürekli başında bulunan gerek belediyenin gerek yapı denetim şirketlerinin bire bir muhatap olacağı, inşaatın tümünden sorumlu bir şantiye şefinin ve bunun altında da yardımcı kontrol elemanlarının kesinlikle tanımlanması gerekiyor. Yani 3194'te olmasa bile 4708 kendi başına bir yasa olduğuna göre burada en azından tanımlanabilirdi diye düşünüyorum ya da 3194'le birlikte ikisinin de bir ele alınması ve cezai sorumluluklarının da getirilmesi gerekiyor.

Yönetmeliğin 14. maddesinin son paragrafında yapı sahibi taksitini ya da kısmi taksitini peşin olarak yatırmadan müteakip bölümün devamına izin verilmez, idarece izin verilmez deniyor. Bu gene 595 sayılı KHK'in uygulanmasında da demin anlattığım sorun. Yapı denetim şirketleri bunu kesinlikle iyi denetlemek ve belediyelere, ilgili idarelere bildirmek zorunda çünkü ilgili idarenin bunu kontrol etmesi veya takip etmesi mümkün değil. Bunu ancak ne zaman fark edebilir? Hakediş ödemesinde fark edebilir. Bu durumda da yapılacak tek cezai müeyyide ne olabilir diye düşündüm. Tek yaptırım İmar Kanununun 32'sine ve 42'sine göre mühür artı para cezası ve yapı denetim şirketine de 5/1 oranında bu para cezasının dönüştürülmesi. Ancak bu neye aykırı oluyor? Sözleşmeye aykırı oluyor. Acaba sözleşmeye aykırılığın ruhsat ve eklerine aykırılık olarak kabul edilip edilemeyeceği hususunda bence hukukçular tarafından incelenmesi gerekiyor. Bu konuda bizde bir tereddüt oluştu. 595'ten farklı olarak yapı denetim komisyonları tek merkezde örgütlenmiş ancak komisyonlara baktığımızda uygulamanın içinde bire bir içinde kimse yok, genel merkezden oluşuyor. Bu komisyon yapı denetim şirketlerinin faaliyetlerinden, uyuşmazlıkların çözümüne, denetim kuruluşlarının ve denetim elemanlarının sicillerine kadar birçok görev üstlenmişler gibi görünüyorsa da siciller belediye tarafından dolduruluyor. Uyuşmazlıkları da ilk önce İl Bayındırlık Müdürlükleri inceliyor. Bu durumda yine kurumlar birbirinden bağımsız çalışıyor yani sicilleri belediyeler kendi başlarına dolduruyor. Bayındırlık uyuşmazlıkla ilgili bilgi veriyor. Yani çokta emin değilim ama belki tekrar İl Denetim Komisyonlarının kurulması ve bu kurumda meslek odalarının İl Bayındırlık Müdürlüğü'nün ve ilgili belediyelerin olması sanki sorunun çözülmesi için daha kolay olabilecek gibi geliyor.

Ancak tabii onların bir takım sorunları oldu. İl Denetim Komisyonları kurulduğunda da bu seferde il denetim komisyonları yeterince desteklenmedi, teknik açıdan ve eleman açısından yeterince desteklenmedi. İdari yönetim açısından da birtakım problemler oluştu. Yani eğer bu İl Bayındırlık Müdürlükleri'nin emrinde olacaksa bu iş Bayındırlık Müdürlüklerinde kesinlikle ayrı bir birimin oluşturulması gerek eleman, gerek teknik donanım açısından bunların güçlendirilmesi gerekiyor.

Yani bir kısım orda, bir kısım orda birtakım problemler çıkıyor. Yapı denetim kuruluşları ile yapılan sözleşmeler yapı kullanma izninin alınması ile sona eriyor. Yasa ve yönetmeliğe baktığımızda sözleşmedeki geçen ifade de bu. Burada şöyle bir tereddüt oluştu bizde. Birden fazla bağımsız bölümü olan yapılarda yapı kullanma izinleri bağımsız bölümü satın alan kişilerce ayrı ayrı gidilip belediyeden alınabiliyor. Farklı tarihlerde alınabiliyor. Bazen müteahhitler ince işi sen yap şeklinde o anlamda da vatandaşlarla anlaşmalar yapabiliyorlar. Belediye nasıl oturma raporunu veriyor? Belediye gidiyor, bakıyor. Binanın ortak mahalleri bitmiş ise eğer, bitmiş olan bağımsız bölüme oturma iznini veriyor. Bitmemiş olanlar daha sonra geldikleri zaman, zaman içinde alıyorlar. Bu durumda sözleşme ilk yapı kullanma izni ile bitecek mi? Yoksa bütün binanın hepsi yapı kullanma iznini alana kadar devam edecek mi? gibi bir soru çıkıyor ortaya. Şimdi doğrusu tabii ki bütün binanın hepsinin yapı kullanma iznini alması ve ondan sonra bu sözleşmenin bitmesi ama yapı müteahhidi zorunluluğu olmayan hatta doğrusu yapı müteahhidinin bu bütün binanın bağımsız bölümlerinin oturma raporunu alması, şahısların birebir muhatap olmaması ama bu konuda bir zorlayıcı hüküm olmayınca, böyle bir karışıklık çıkıyor ortaya. Arsa sahibi ile yapılan sözleşme daha sonra satın alan, bağımsız bölümleri satın alan kişilerle devam etmesi gibi bir durum çıkıyor ortaya. Yani bu da tabii hukuken ne tür bir sorun yaratır bilmiyorum. Onu sanırım Güney Bey daha iyi anlatır.

Benim aklıma takılanlar kusura bakmayın belediyenin derdi biraz çok oluyor şimdi bir de, buraya gelmeden önce bir ilçeden bir arkadaşımın iletmiş olduğu bir sorun vardı. Gene aynı olay 595'te olan 3194 sayılı yasaya göre yani bu son 28.08.2001'den önce ruhsat almış ve süresi dolmamış. Yani normal ruhsat süresi içindeki bir yapı birden fazla yapıdan da oluşabiliyor- parselde birden fazla yapı da

oluşabiliyor. Bu tür yerlerde esaslı tadilat yani taşıyıcı sistemi etkileyen esaslı tadilatlar acaba Yapı Denetim Yasasına mı girecek yoksa biz eskiye göre mi değerlendireceğiz diye bir soru oluştu. Şimdi taşıyıcı sistemi etkilediği için yapı denetime girmesi gerekir gibi düşünülüyor ama bu sefer çifte fenni mesuliyet gibi bir durum ortaya çıkıyor çünkü yapının ruhsat süresi dolmadığı için halen eski fenni mesulün o konudaki yetkileri, hakları devam ediyor. Bu konuda mesela bu anlamda birtakım tereddütler oluştu. Şimdi belediyeler olarak 4708 sayılı tasarıyı daha önceki 595 deneyimini hiç dikkate almadan tek başına incelediğimiz zaman çok daha fazla soru aklımıza geliyor. Ancak henüz yasa tam olarak uygulanmaya başlamadığı için aklımıza gelen sorular bu anlamda sanırım zaman içinde uygulamada bir çok problemle karşılaşılacak.

Tabi birde şu arada Anayasa Mahkemesi tarafından eğer bu yasanın iptali söz konusu olursa biz her şeye yeni baştan başlayacağız. Öyle görünüyor. Önümüzdeki yazda gidecek gibi. Anayasa Mahkemesi yasa iptal etsin veya etmesin bundan sonra aslında yapılması gerekenler çok açık ve belli. Tüm imar mevzuatını içeren yasa ve yönetmeliklerin yeni bir anlayışla ele alınarak değiştirilmesi en azından revize edilmesi gerekiyor. Bu konuda da her şeyi yeni baştan yapmaya aslında gerek yok. Zaten Bakanlığın elinde yapılmış olan bir çalışma var. Benim hatırladığım kadarıyla imar planlarının yani afet hali hazır haritalarıyla başlayan ve yapıda kalite denetimi de içeren tüm uygulama sürecini de kapsıyordu. İmar Kanunu, Afetler Kanunu, Borçlar Kanunu, Mühendislik ve Mimarlıkta Mesleki Yeterlilik Kanunu gibi bir dizi yasa ve yönetmelikte değişiklik ve revizyon öneriyordu. Bu çalışmanın bir takım eksiklikleri ya da problemleri olabilir. Bu çalışma tekrar ele alınır. İlgili kamu kuruluşlarının, mesleki örgütlerin görüşlerine sunulur. Alınacak görüşler doğrultusunda gerekli değişiklikler yapılır. Bugünkü koşullara göre uygulanması mümkün olmayan hükümleri var ise bunlar revize edilir ve tüm yönetmelikler ve yasalar hepsi aynı anda eş zamanlı olarak yürürlüğe girer. Bunun çok zor bir işlem olduğunu ve çok uzun süreceğini de sanmıyorum.

Buradaki tüm katılımcıların bugüne kadar süregelen yapı denetim sisteminin yeterli olmadığına, yapılarımızı yıkımdan koruyacak mekanizmaları kurmak ve bunları işler halde tutmakla yükümlü olduğumuza, planlama faaliyetinin ve bunun denetiminin inşaatın denetimini tamamladığına, kaçak yapılaşmaların kesin olarak önlenmesi gerektiğini, imar affı veya hazine arazilerinin satışı gibi veya benzeri yasalarla taviz verildikçe çıkarılan hiçbir yapı denetim yasının da yeterli olmayacağına inandığını biliyorum. Bu nedenle kurumların, meslek odalarının ve üniversitelerin bir arada çalıştıkları sürece ortak kolektif bir çalışma ortamını yarattıkları sürece, yeni bir sistem oluşturacaklarına ve bu sistemi de yürütebileceklerine inanıyorum. Hepinize teşekkür ederim.

Mehmet SOĞANCI :

Biz teşekkür ediyoruz. Şimdi Sayın DİNÇ'e vereceğim sözü. 595 öncesinde değerli arkadaşlar, gerek Odamız gerekse Birliğimiz çok sayıda görüşü, klasörle dolu görüşü ve net bir görüşte olmadan gerektiğinde her türlü konuşmanın bant çözümleri de dahil olmak üzere Bakanlığa ilettik. Ancak 595 sayılı kanun hükmünde kararname yayımlandığında üzülererek, o dönemdeki çalışmamızın hiç dikkate alınmadığı, bir tek cümlesinin bile dikkate alınmadığını hep beraber gördük. Sayın DİNÇ o dönemde bizim danışmanımızdı. 595 sayılı kanun hükmünde kararname yayımlandığı gün gördük ki hiç bir görüşümüze yer verilmemiş. Oysa dosyada genel bir değerlendirme var, siyaseten bir değerlendirme var, teknik bir değerlendirme var. Hepsini ortaya koyuyoruz. Hukuk olarak da Sayın DİNÇ'in katkılarıyla koyduk. Demişti ki anayasaya aykırıdır, bu iş bozulur. Anayasaya aykırılık maddeleri hatırlarlar arkadaşlar, Makina Mühendisleri görüşü olarak anayasaya aykırılık ve diğer yasalarla çelişkiler noktasında çok detaylı Oda görüşünü de yayınlamıştık. Sayın DİNÇ'e soruyoruz şimdi; 4708 sayılı yasa Anayasa Mahkemesinden döner mi? Biliyorsunuz ana muhalefet partisi şu anda onu ilettiler. Bir de değerli arkadaşlar, altını çizmek gerekiyor. Henüz Anayasa Mahkemesi 595 sayılı kanun hükmünde kararnamenin iptaline ilişkin gerekçeyi yayınlamadı. Bunlarla ilgili bizi bilgilendirirseniz sevineceğiz. Buyurun.

Güney DİNÇ :

Efendim teşekkür ederim. Sayın katılımcılar sizlerle birlikte olmaktan onur duyuyorum. Ben tabi can ve mal güvenliğinin sağlanması için fazla bir şey söyleyemeyeceğim. Bu konular, teknik olarak yetişmiş deneyimli arkadaşlarımızın bilgisi içinde, bunları onlardan öğreneceğim, ben ancak hukuksal konular üzerinde bunun toplumsal sonuçları üzerinde, biraz ama özellikle biraz da yöntem konusu üzerinde durmak istiyorum.

Şimdi gerçekten Sayın Başkanın da açıkladığı gibi 595 sayılı Kanun Hükmünde Kararname öncesinde oldukça hareketli bir bilgilendirme trafiği yaşandı. Yönetmelik hazırlanışı sırasında da bu oldu. Çeşitli görüşler iletildi. Lütfettiler bizim bazı önerilerimize Odalar sahip çıktılar. Bunlar Bakanlığa iletildi ama bunlar yasamaya yansımada. Örneğin biz demiştik ki “bu kuruluşlar ancak tüm mühendis ve mimarların katılımıyla kurulabilir. Çünkü onların mesleki çalışmaları sermaye sahiplerinin kazanç kapısı haline getirilemez. Bu anayasaya aykırıdır” dediğimiz zaman bize şu dendi: Sermaye sahibine bu yolu tıkamak anayasaya aykırıdır. Böyle dendi.

Örneğin biz bu şirketlerin ada yazılı olması gerektiğini, sözleşmelerin ve şirket ortaklarının gerçekten yani %51 zamanındayken bile mühendislerin ve mimarların üzerinde kalabilmesi için ada yazılı, nama yazılı olması gerektiğini söylemiştik. Tabi bunun üzerinde de durulmadı. Sonra işte Anayasa Mahkemesinin iptal kararından sonra 4708 sayılı Yasada bu görüşlerimiz kabul edildi. Şimdi burada bir şey var. Doğru olanı biz söylemişiz, biz doğruyu önermişiz sonradan bu doğruyu Bakanlıkta fark etmiş. Şimdi yine 601 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile işte uzman mühendis, mimarlar olayı çıkarıldı. Odalar, meslek kuruluşları, kişiler yoğun uğraşlar içine girdiler, bir yol, yöntem üretmeye çalıştılar ve sonra 4708 sayılı yasayla bundan vazgeçildi ve Sayın Nurettin ÇELİK Bey’in söylediği gibi bunları ben bir daha tekrarlamıyorum. 595 sayılı kanun hükmünde kararnamede yer alan birçok konuda işte sigortadan, birçok konudan vazgeçildi ve bunların yer almadığı bir yasaya gidildi. Ancak bu yasaya gidilinceye kadar gerçekten mühendisler, mimarlar, bu işe sermaye yatıran yurttaşlarımız, belediyeler hatta Bakanlığın kendisi bir yığın uğraş içine girdiler. Şirket kuruldu, bir işler yapıldı ve sonra gördük ki onca emek onca zaman boşa harlandı. Şimdi Sayın Bakanın temsilcisine değil elbette ki sözüm ama Türkiye’de olmayan bir şey var. Kimdir bunun sorumlusu? Yani bunca uğraşın sorumlusu kimdir? Düpedüz Bakanlıktır. Yanlış işlem yapan Bakanlıktır ve Bakanlık özeleştirilip yapılmalıdır. Bakanlık bir defa ben yanlış yaptım demelidir. Demokrasi bunu gerektirir ve Bakanlık bu süreç içinde ki herkesten özür dilemelidir. Olayın birinci ayağı budur. Bu yapılmazsa sonrakilerde doğru olmaz.. Ve daha önceki önerilerin gözetilmediği gibi 4708 onun yönetmelikleri içinde görüşler istendi. Tabi bu görüşlerde yeni yasamada göz önünde bulundurulmalıdır. Yani iki aşamada da yanlışlık sürdürülüyor. Ama Türkiye’de artık şu olay yalnız şu olayın içinde Bakanlık en iyi ben bilirim diyemez. Yanlışları ortada. Şimdi yeni yasamada başka bir yöntem getiriyor. Bunun özünü ben şöyle özetlemek istiyorum.

Kapalı, ayrıntıya girmeyen bir yasa. Olabildiğince ayrıntıya girmeyen, kapalı ve Anayasa Mahkemesi denetiminden bu şekilde kaçmaya yöneltilen bir yasa. Bunun ikinci bir yararı var. İkinci ayağı da bu zaten. Yasada olmayan olayları yönetmeliklerle geçirmek ve bu şekilde Anayasa Mahkemesi denetiminden olabildiğince uzaklaşmaya çalışmak. Tabi yönetmelikler de Danıştay’ın denetimindedir. Ve üçüncü bir noktada yönetmeliklerde çok fazla değiştirilemeyeceği için konuyu genelgelerle yürütmek. Bu tabi Ankara bürokrasisinin yıllanmış, yerleşmiş tutumudur. Yani işte Sayın Fügen kardeşimizin çok güzel, yani uygulamadan verdiği örneklerle ortaya serdiği bir dolu sorunu, işte yarın uygulamada gördüğümüz şu yanlışları gidermek için ya da tek düzelik, yeknesaklık sağlamak için diye art arda genelgeler gelir. Fakat burada da bir şey var. Bu olaylar, uyuşmazlıkları ortadan kaldırmaz, daha fazla uyuşmazlıklara neden olur. İşte Anayasa Mahkemesi ne yapar bilmiyoruz. Ardından yönetmelik iptalleri davaları gelir. Genelge iptalleri davaları gelir. Ve bu arada insanlar kendileri ile, belediyelerle bol bol davallaşırlar. Şimdi yani gelişmiş bir toplum düzeni bu değildir. Gelişmiş bir hukuk yapılanması bunları kabul etmez. Doğru olanı yapmak gerekir. Ama doğru olanı yapmak için tabi tartışmaya açık olmak lazım. Çeşitli görüşlere açık olmak lazım ve bunları da laf olsun diye toplayıp değil, değerlendirmek ve bunlardan yararlanmak ve en doğruyu bulmak için buna açık olmak gerekir.

Tabi o zaman herkes bu yasağı, bu sistemi benimser. Ama görüyorum ki, bu düzeni pek savunan da yok.

Şimdi ben, biz hukukçular ayrıntılar üzerinde dururuz. Bende birkaç ayrıntı üzerinde duracağım. Ama aslında hukukun özü de bu ayrıntılarda yatar. Şimdi mesela yasada demişler ki 2. maddede bu şirketlerin, yapı denetim kuruluşlarının sermayesinin tamamı mühendis ve mimarlara ait olması gerekir. Sonra yönetmeliğin 4. maddesinde yasağı aceleyle getirdikleri için bir yanlığı düzeltiyorlar ve diyorlar ki bunlar elektrik mühendisi, makina mühendisi, inşaat mühendisi, mimar olması gerekir. Şimdi yönetmelik doğru, yasa yanlıştır. Biz tabi o zaman bunu da önermiştik hatta örnekte vermiştim ben yani gemi, tekstil mühendisi de yapı denetim şirketi kuracak mı diye? Ama bu yanlığı yönetmelik aşamasında fark edip düzeltiyorlar ama bu da yanlıştır.

Şimdi yönetmelik yasaya aykırı oldu. Bu da bir sorun çıkarabilir ileride. Mesela 7. maddesinde yönetmeliğin yapı denetim kuruluşundan ayrılan mimar ve mühendisler 3 ay süre ile, bildirimden itibaren 3 ay süre ile, bir başka kuruluşta görev almaz diyorlar. Neden? Kimin için bu yasağı koyuyorlar? Hangi hukuka dayanarak yönetmelikte böyle bir yasak getiriyor. Yasada böyle bir şey yok. Yani bu böyle daha iyi olur diye düşünmüşler. Hayır. Yani insanlar kişisel görüşleri ile hukuka yön veremezler. Önlerinde ki hukuk uygulamaları lazım. Yani isterse ayrılır. Birinden ayrılır ötekine girer. Yapı denetim kuruluşuna buna benzer bir hükümlülük getiriyor mu ki mühendise bu hükümlülüğü koyacak. Bunlar gereksiz şeyler ve yetki dışında yapılmış olan yani yasa böyle bir yetki tanımıyor ve yine mesela şimdi yeni yasanın getirdiği bir olay var. Denetçi mimar, mühendis. Önceki neydi? Uzman Mühendis, Mimar. Şimdi aşağı yukarı bakın işte az önce söylediğim burada çok açık olarak görülüyor. Bir lafta geçivermişler yasada bunu. Ama 601 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamedekileri, meslek odalarının etkinliğinin dışında, onu atarak bakanlık tek söz sahibi hakim olarak bir düzenleme koymuş. Şimdi bu da yasaya aykırı. Yani bir defa 6235, 3458 sayılı Yasalarda böyle bir tanım yok. Denetçi ünvanını kim veriyor? Bu bir, yani ustalık, çıraklık gibi bir ünvan ise bunun bir takım yasal ölçütleri olması lazım. Eğer bu bir, yüksek lisans yapmış, doktora yapmış gibi yüksek mimar, yüksek mühendis gibi bir ünvan ise bunun bir öğretimi olması lazım. Olaya böyle baktığımız zaman Bakanlığın bir takım kişilere denetçi mimar, mühendis ünvanı koymasına lazım. Mesela Anayasanın 10. maddesindeki yasa önünde eşitlik, yine anayasanın 70. maddesindeki kamu hizmetinde eşitlik kurallarına aykırı. Eğer bu bir eğitimden kaynaklanacak bir ünvan olacak idiyse o zaman da yüksek öğretimi düzenleyen Anayasanın 130. maddesine aykırı. Ama yani şimdi ne demişlerdi uzman mühendisi biz kendimiz götüreceğiz artık diyor Bakanlık, biz bu işi kendi tekelimizde uygulayacağız. Şimdi bu vaziyette nasıl diyalog sağlanır? Nasıl bir kurumun yaşatılması için bütün tarafların ortaklaşa birlikteliği sağlanır? Mesela yönetmelik bu iş için 12 yıl kıdem koyuyor. Yasada böyle bir şey yok. Yani neden yani 10 yıl değil, 5 yıl değil, 8 yıl değil, 20 yıl değil de 12 yıl? Böyle bir süre koyamazlar yönetmelikle. Böyle bir sınırlandırma yönetmeliğin konusu olamaz. Tabi burada başka şeylerde var. İşte ihtisasın nasıl belgeleneceği. Yani insanlar gidecekler sağdan soldan kağıt toplayacaklar. İşte ben burada çalışmıştım, şu işte çalışmıştım diye bir takım belgeler sağlayıp bakanlığa dayatacaklar. Orda da şey yok yani bakanlığın kendisinden başka bir taraf olmadığı için istediğine verecek, istemediğine vermeyecek. Bu yanlıştır. Şimdi bugün sözü edildi. Yasanın 4. maddesinde ki yönetmeliğin 10. maddesinde ki yapı denetim komisyonu, şimdi böyle komisyon yok. Buna yapı denetim komisyonu adı verilemez. Bu bizi de ilgilendirmez. Yasada yeri yok bunun. Bu bakanlığın kendi iç örgütlenmesi. Yani bunları bu kadar yaymanın gereği yok. İsteyeni oraya atar. İstediyi birini hangi şube müdürünü koyacaksa çıkarır filan. Bir kurum değildir. Bu bir yapılanma değildir. Gerçekten bir komisyon olacaksa yapı denetim komisyonu yani işte buna mühendisler, mimarlar hatta tacirler hatta yapı denetim kuruluşları örgütleri ile katılırlar. Belediyeler, valilikler katılırlar. İl İmar Müdürlükleri adına ama bakanlığın kendisi zaten. Komisyon böyle olur. Yapı denetim komisyonu daha önce belirttiğimiz gibi özerk bir kurumlaşma olmalıdır. Bağımsız bir kurumlaşma olmalıdır. Bakanlığa karşı özerkliği, özgürlüğü olan bir kurum olmalıdır. Bu yoktur, bana göre bürokratik yapılanması içinde bir çözümün böyle uygun görmüş bakanlık.

Şimdi bu mesela yapı denetim komisyonunun çalışmasıyla ilgili işte 11. madde, sicillerle ilgili 16. madde, hatta yönetmeliğin ekinde bir de meslek andı var. O da çok ilginç. Bir yönetmelik ekiyle meslek andı yani insanlara yemin ettirilecek. Şimdi bunun bende bıraktığı izlenim şu: bakanlık bu süreç içindeki mühendisleri, mimarları, yardımcı kontrol elemanlarını nerdeyse kendi aylıklı memurları gibi

görmüş. Olaya bakış bu. Ama başka bir boyutu var işin. Bakanlığın kendi memurları üzerinde bile bu kadar yetkisi yoktur. 657 sayılı Devlet Memurları Yasası Bakanlığa kendi memurları üzerinde dahi bu kadar yetkiler tanımamıştır. Bunun işlenmesi bana göre olanaksızdır.

Bütün bu süreç içinde Odalar dışlanmıştır. Bunu oda temsilcileri herhalde değerlendirirler. Bir de muziplik olsun diye bir konuya değinip sözümü bitireceğim. Orda bir de laboratuvar açma belgesi var. Ek 1'de. 15. maddesinde ücretler başlığıyla şunlar yazılı; ben hiç laboratuvar sahibi falan tanımıyorum. Matbu belge ücreti, değerlendirme ücreti, belge ve vize ücreti, yine bir belge ücreti, belge kullanım ücreti, teminat, yol ve harcırah giderleri- o olabilir tabii, mantıklı-, döner sermayeye ödenecek nakdi ceza, sözleşmenin feshi masrafları ve cezası. Şimdi bunların kimi bir defa, kimi dönemsel, kimi her yıl, kimi parça başına. Şimdi galiba bakanlık bir de gelir kaynağı saptamış oluyor kendine ve her yıl birim fiyatlar belirlenirken 15. maddeye göre bu ücretleri de Bakanlık döner sermayeye yatırılmak üzere, onu da zor buldum bu para nereye yatıracak diye. Döner sermayeye yatırılmakmış. Anayasanın 73. maddesine göre vergiler, harçlar yasayla konur. Ama burada döner sermaye idaresi her şeye yetkili. Ve biliyorsunuz Türkiye'de fonların dahi kaldırılması, birleştirilmesi yasayla gündeme getirilmişken, işte böyle döner sermayelerle böyle bir takım kaynaklar oluşturulmak isteniyor. Burada şu noktayı vurgulamak isterim. Yani bu iş sahipleri gelir vergisi ödeyecekler devlete, kurumlar vergisi ödeyecekler, KDV ödeyecekler, diğer ödemelerin kaynağı ne, nedeni ne? İşte bu yüzden hizmetler pahalalanıyor, bu yüzden bir takım işler zorlaşıyor. Ve bu bakışta yine bence uygun bir bakış değil. Efendim ben sözlerimi burada kesiyorum. Yine de bu düzen yürüyecekse yararlı olsun diye dileklerimi açıklıyorum. Sağ olun.

Mehmet SOĞANCI :

Teşekkür ediyoruz. Sayın DİNÇ. Şimdi Birlik Başkanımız Odalar adına kendi imzasıyla şöyle bir açıklaması vardı. Bu yasa çıkar çıkmaz 4708 sayılı Yasayla yapılan düzenlemenin yapı denetimi alanındaki sorunları çözmeyeceği, kamu yararına bir iyileştirme sağlayamadığı ve bilimin ve teknolojinin gereklerine aykırı olduğunu söylemişti. Sayın Başkan esas eleştiri noktalarınız nedir? Hep söylüyorsunuz konuşmalarınızda muhalif örgütüz, karşıyız diye. Bunun yerine ne öneriyorsunuz esas itibarıyla? Buyurun.

Kaya GÜVENÇ : TMMOB Başkanı

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan, sevgili arkadaşlar, sayın konuklar. Çok söylüyoruz, yazıyoruz, anlatıyoruz. Siyasi iktidarlar bir kolayını buldular. "Siz zaten hep her şeye karşı çıkarsınız". Söylediklerimizi dinlemiyorlar. Aslında çok iyi yapıyorsunuz desek de zaten bizi dinlemeyecekler. Şimdi Türkiye'de yapı denetimi alanında sorunların olduğu bilinen bir olay. Bu deprem 1999'da ki depremden çok önce söylenmiş olan bir şeydir. Gerek Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği'nin yayın organlarında, gerekse odalarımızın özellikle ilgili odalarımızın yayın organlarında yapı denetimi alanında sorun olduğu ta 1970'lerden beri yazılır, çizilir.

Bakanlık, depremleri bir anlamda bir fırsat olarak değerlendirdi ve yeni bir sayfa açtı bu yapı denetimi alanında. Oysa deprem öncesinde biraz önce sözü edilen kapsamlı bir çalışma yapılmıştı. 3194 ile ilgili bir çalışma yapılmıştı ve bu çalışma çeşitli yerlerde tartışıldı. Beklenirdi ki bu tartışma süreci devam ettirilsin, hızlandırılsın ve bütünlüklü anlayış çerçevesinde bir yasal düzenleme yapılsın. Yasal düzenleme yapılsın demek ille de yeni bir yasa yapmak anlamına gelmez, mevcutlarda düzenlemeler yaparsınız. O mevcutlar hiç uygulanmayacaksa yenisini yaparsınız. Oysa, bana sorarsanız kısa sayılacak bir sürede, birkaç aylık bir sürede, her şey oldu bittiye getirildi ve bizi yeni yepyeni bir olayla karşı karşıya bıraktı. Siyasi iktidarın son zamanlarda sık sık kullandığı bir tabir var. Biliyorsunuz krizi bahane, krizi fırsat olarak değerlendirmeyin dediler ve neler yaptıklarını biliyorsunuz. Krizden dolayı

tütün üreticilerini, şeker üreticilerini sorumlu tutacak kadar ileriye gittiler. Şimdi yapı denetim alanında getirilen düzenlemeye temelde iki noktada karşı çıktık. Sizlerle paylaşalım.

Birincisi deprem sonrasında Türkiye’de depremin nedenleri bir taraftan tartışılırken bir taraftan da doğal bir olay olan bir doğa olayı olan depremin felaketlere ne şekilde dönüşmeyeceği çok tartışıldı ve depremde neden bu kadar yıkım olduğu tartışıldı. Bulgular arasında, ki o zaten bu kanunun gerekçesinde de var. 595’in gerekçesiyle bu kanunun gerekçesi aynı. Orada da sözü ediliyor. Bir, plansız kentleşme. Daha doğrusu bilimin ve tekniğin gereklerine uygun olmayan alanların yerleşime açılması olayı. Yani genel hatlarıyla baktığımızda ham arazi arsadan, imar planına geçiş sürecindeki aksaklıklar depremdeki, ’99 depremindeki özellikle 12 Kasım iki tane arka arkaya gelen o depremdeki, yıkımların çokluğunda temel etkenlerden bir tanesi. Ondan sonra proje hataları var, yapım hataları var, yapımından sonraki dönemde hatalar var. Bildiğiniz gibi birçok yerde ciddi tadilatlar yapılarak işte kolonlarda, kirişlerde bir yığın zedelenmeler, bunların etkileri oldu. Şimdi işte durum bu. Mühendisler olarak kendi aramızda da baktığımız zaman, yapı üretim sürecini düşündüğünüz zaman yapı üretilmesi sürecini isteseyiz de istemeseyiz de dört ayrı kategoriye ayırmak durumundayız. Birinci aşama, tekrar söylüyorum planlama aşamasıdır. Yani imar planına kadar giden, parsel planına kadar giden aşamadır. İkinci aşama projelendirme aşamasıdır, tasarım aşamasıdır. Üçüncü aşama parsel üzerindeki yapının o yapım süresidir, yapım aşamasıdır ve dördüncü aşama bütün dünyada önem kazanan ama nedense Türkiye’de hala görmezlikten gelinen bakım süresi, izleme süresi- ülkelere göre değişiyor adı-. Ama yapı kullanım izni aldıktan sonra o yapının çeşitli sistemlerinin çalışıp çalışmadığına ilişkin veya uygun olan garanti süresi – bizde bakım süresi, garanti süresi, izleme süresi olarak geçiyor-. Şimdi bu dört aşamayı ele almak lazım. Şimdi biz bu yasaya karşı görüşlerimizi ifade ederken Bakanlığa, bütün yetkililere ve kamuoyuna şunu söyledik. Siz sadece ve sadece parseldeki yapı noktasını ve bunu da ağırlıklı olarak statik noktasında ele alırsanız, bunu iyileştirelim, iyileştirmeyelim diye bir şey yok. Ama bu yeterli olmaz. Gerekçeniz şayet depremlere veya doğal afetlere karşı dayanıklı, can güvenliğini, mal güvenliğini sağlayacak bir yapılaşma modeli getirmek istiyorsanız o zaman bu dört aşamayı da mutlaka ve mutlaka göz önünde bulundurmak zorundasınız. Dolayısıyla 595’te 4708’de zaten başlangıcı itibariyle eksik doğmuştur. Eksik doğduğu içinde temel amacına hizmet edemeyecek durumdadır.

İkinci karşı çıkış noktamız; dedik ki denetim, yapı denetimi bir kamusal hizmet alanıdır. Bunu çok tartıştık. Şimdi kamusal hizmet alanının ne olduğuna ilişkin bir iki şey söylememiz gerekiyor. Kamusal hizmetler toplumda bireylerin ya da grupların ihtiyacı olan temel gereksinimlerine karşı devletin yapmakla yükümlü olduğu kamunun yapmakla yükümlü olduğu ve kar amacı gütmeyen bir hizmettir. Burada kar amacı çok önemli bir unsurdur. Buna Anayasa çeşitli şartlarını koymuş. Biz oralara girmeyelim. Ama bir kamusal hizmet ve şunu söyledik, dedik ki yapı denetim kuruluşlarına bıraktığınızda olayı siz kamusal bir alanı ticarileştiriyorsunuz. Özü itibari ile de özelleştiriyorsunuz ve bu yanlıştır. Şimdi burada tartışılması gereken bir nokta daha var. Yani fenni mesuller o zaman bir devlet miydi? Tabi ki değildi. Fenni mesulde ücret alarak çalışıyordu. Bir mühendisin kendi mesleki etkinliğini yaparak kazandığı gelir bir hizmet karşılığı gelirdir. Bir şirketin aynı işi yaparak para kazanması bir ticarettir. Çünkü şirket kar etme amacıyla kurulur. Kar ayrıdır, hizmet ayrıdır. Bu ikisinin arasındaki ayrımı koymak lazım. Dedik ki 595 çıktığı zaman belediyeleri dışlıyorsunuz. Belediyeleri dışlıyorsunuz ama yükümlülükler de getiriyorsunuz. Yani özellikle ruhsatı verecek, bilgi üzerine inşaatı durduracak, yıkacak, vesaire bir takım olayları dışlıyorsunuz. Kamusal hizmeti özelleştirdiğiniz zaman hedeflediğiniz hizmeti, amaçladığınız hizmeti yerine getiremezsiniz. Şimdi sevgili arkadaşlarım kanun çıktı, bu yenisi çıktı. Dikkatimizi çekiyor 27 ilden 19 ile indirildi biliyorsunuz pilot illerin sayısı. Bir inceleme; incelemelerin sonuçlarını kısaca anlatayim. Sanıyorum daha öncede birçok yerde anlattık.

İl merkezleri itibariyle çünkü ilçelere dalecek olursanız Türkiye’nin %90 küsuru 1. derece deprem bölgesi ama il merkezi itibariyle 32 ilimiz 1. deprem bölgesinde, il merkezleri itibariyle. Kanunda kaç il? 19 il. Bu 19 ilden 13 tanesi 1. deprem bölgesi. 19 pilot il, 13 tanesi 1. derece deprem bölgesi geri kalan 6 il 2. bölge, 4. bölge, 2. bölge, 2. bölge, 3. bölge, 2. bölge diye devam ediyor. Yani 1. derece deprem bölgesi olmayan iller bu kanun kapsamında. Peki 32 ilden 13 ili çıkardınız, 19 kaldı. Peki bu 13 il nerede? Yani Türkiye’de 1. derece deprem bölgesi olmasına karşın kanunun kapsamına girmeyen 13 il nerelerde? Onlar 3194’te. 3194 ne? Bakanlığa göre, bakanlar kuruluna göre, meclisin çoğunluğuna göre Türkiye’de yapılmayan bir denetimin kanunu. Yani siz diyorsunuz ki özette 1. derece deprem

bölgesinde 13 ilimizin çokta önemi yoktur. Bunlar 1. derece deprem bölgesinde olabilirler ama burada yapı denetimi yapmamıza gerek yoktur. Nedir olay peki? Sevgili arkadaşlarım 1994 yılı DİE'nün hane halkı gelirleri anketi var. O hane halkı gelirleri anketinden biz aldık, bütün illere göre sıraladık. 1.derecede İstanbul geliyor biliyorsunuz %30 küsurlarla 2. derece vesaire gidiyorsunuz. İşte böyle. Bu 19 il ne biliyor musunuz? Bu kanun kapsamında 19 il? Bu 19 masada ki sıralama arkadaşlar. Yani en zengin iller var. Ama bunların arasında 2. derece, 3.derece, 4.derece deprem bölgesinde olan iller var.

Ama yoksul olup ta yani milli gelirden aldığı pay düşük olup ta 1. derece deprem bölgesinde olan ama kanun kapsamında olmayan iller var. Şimdi bunun yenilir yutulur yanı yok. Onu söyleyeyim. Yani hakikatten ben şok olmuşum bu rakamları gördüğüm zaman. Şimdi bunu siyasetçiler farklı anlamlarda isterlerse değerlendirsınler, ben o noktada değilim. Ben sadece kamusal hizmet kavramının önemini vurgulamaya çalışıyorum. Bu 19 il, zengin iller oldukları için oralarda yapı denetim kuruluşlarına pazar var, diğerlerinde pazar yok. Kamusal hizmet dediğimiz olay budur ve kamusal hizmetin en önemli olduğu nokta budur. Çünkü burada siz insanların can ve mal güvenlikleriyle doğrudan doğruya ilgilisiniz. Hadi yol, su kaçınılmaz, çağdaş olma savını taşıyan her ülkede olması gereken altyapıları, onları bir tarafa bıraktım. Doğrudan doğruya can güvenliğini ilgilendiren bir konuda siz diyorsunuz ki vallah kusura bakmayın siz yoksul bir ilsiniz, burada yeteri kadar Pazar yok, yapı denetim kuruluşlarına onun için ben buralarda işlemediğini iddia ettiği 3194'e göre- sizi kaderinizle baş başa terk ettim. Tekrar ifade etmekte yarar var. Yapı denetim alanında, konusunda TMMOB'nin iki tane temel kaygısı, iki temel çıkış noktası var.

Birisi yapı denetimini yapı üretim sürecinin tamamına yaymayan bir anlayış. İkincisi ise kamusal bir hizmet olan yapı denetimini kamusal hizmet olmaktan çıkarıp bunu doğrudan doğruya bir ticari noktaya getirmek var. Buradan kısaca meşhur 4708'e ilişkin bir iki noktaya değineceğim. Çok uzun değinmemize belki gerek olmayacak, çünkü burada yasanın yapısına ilişkin, belediyelerdeki sorunlarına ilişkin, hukuk yapısına ilişkin arkadaşlarımızın görüşlerini hep beraber izledik. Dolayısıyla ben sadece kendi açımızdan önemli bulduğumuz birkaç noktayı gündeme getireyim. Şimdi yapı denetim kuruluşları, ne oluyor yapı denetim kuruluşları?

Yapı denetim kuruluşları kendi başlarına kalkar, kaçınılmaz bir şey. Yapı denetim kuruluşları bundan önce bir il, ilçe denetim komisyonları vardı, onlar çalışmadı. Onu söyleyeyim. Birkaç yerde çalıştı oralarda da bize karşı müthiş, ilginç bir tepki geldi. Biz diyoruz ki yapı denetim kuruluşlarını denetleyecekseniz eğer, komisyonlarda biz görev almak istiyoruz. Nitekim Odalarımız özellikle dört odamız, bu konuda yer almak istediler. Kimi yerlerde bir kişi ile sınırladılar, kimi yerlerde hiç çağrı yapmadılar, kimi yerlerde toplanıp sadece kişilerin şikayetlerini dinlediler. Bu denetim komisyonları çalışmadı. Şimdi ne oluyor? Şimdi siz bakanlıktaki beş kişiye Türkiye'deki yapı denetim kuruluşlarının faaliyetlerini denetleme görevi veriyorsunuz. Sevgili arkadaşlarım mümkün mü? Bunu siz Bakanlığın bünyesinde teşvik edebilirsiniz, yani İl Bayındırlık Müdürlerini görevlendirebilirsiniz ama olmaz. Çünkü İl Bayındırlık Müdürleri aynı kanunun gerekçesinde yapı denetimini sağlayamadığı için suçlanan kuruluşlar. Yani bir taraftan diyorsunuz ki bunlar zaten yapamıyor bu işi, öbür taraftan diyorsunuz ki hadi bunları denetle. Şimdi demek ki yapı denetim kuruluşları denetimsiz.

Tabi burada ilginç şeyler var. Bir sicil olayına değineyim de; şimdi sevgili arkadaşlarım bu yasalar çıkarılırken biz de kendi görüşlerimizi meclisteki siyasi partilere, milletvekillerine, bakanlara anlatmak için hayli dolaştık. Kulağımıza çok ilginç öyküler anlattılar. Şimdi bakın ben yönetmelikte olan bir maddeyi size açıklamak istiyorum. Şimdi eskiden başka şeyler vardı. Şimdi denetçi mimar veya denetçi mühendis ile ilgili sicil raporu; şimdi bu sicil raporunu kim veriyor? Belediye veriyor. Şimdi sicil verilecek hususları okuyorum. Denetlediği proje ve yapım süresince, neyi denetleyecek? Belediye denetleyecek. Yani mesleki denetçi mimar veya mühendisin mesleki etik ve kuralları ile mevzuata hakimiyetinin notunu verecek. Kim veriyor, tekrar soruyorum? Bunlar bu işi beceremiyor, yapamıyor diyorlar kanun gerekçesi. Kim? Belediye. Şimdi mühendis ve mimar odalarını dışlamak için öylesine bir çaba harcamışlar ki zaten kanunun neredeyse her maddesinde ortaya çıkıyor. Bir meslek mensubunun meslek ahlakına ve mevzuatına hakim olup olmadığını meslek odasına denetletmiyor, belediyeye denetletiyor. Şimdi güler misiniz, ağlar mısınız bilmiyorum ama devam ediyor, yine yapı denetim kuruluşunun sicil raporu var. Şimdi arkadaşlar yapı denetim kuruluşu bir tüzel kişiliktir, bu tüzel kişiliğin sicil notlarında yine belediye tarafından verilmesi gereken sicil notlarında neler var biliyor

musunuz? Kuruluşun mesleki ve etik kurallar ile mevzuata hakimiyeti, şirketin etik kurallara hakimiyeti. Fazla devam etmeyelim.

Niye altı ay değil. Makina Mühendisleri Odasının uzmanlıkla ilgili yönetmeliklerini hepimiz biliyorsunuz tesisatta. Yani siz buralarda çalışacaksınız, kurallar geliştireceksiniz, bir arkadaşımızın mesleki yeterliliğe sahip olması için ne tür bir bilgi, beceri düzeyinde olmasına ilişkin teknik bütün çalışmalarınızı yapacaksınız, arkasından Bakanlık diyecek ki; efendim 5 yıl, niye 5 yıl? Neye göre sınırlayacaksınız. Bunları bu şekilde sınırlayamazsınız. Arkadaşlar dünyada çok uygun şeyler var, farklı örnekler var. Mimarlarda Uluslararası Mimarlar Birliği'nin iki yıl diye kabul ettiği genel düzey vardır. ABD'de eyaletlerden eyaletlere değişir ama 3-5 yıl arasında değişiyor eyaletlerden eyalete, bazılarında 4 yıl, bazılarında 3 yıl, kurallarını koymuş. Hangi derslerden, nelerden, hangi konularda ne kadar deneyimi olduğuna, bunlara varıncaya kadar yapmış, bakanlık diyor ki efendim 5 yıl. Biz onun için karşı çıktık. Şimdi getirilen daha da ilginç; 12 yıl, peki neye göre 12 yıl? Arkadaşlar öyle bir madde ki ayrıntılarına girmeyelim ama o maddeyi birazcık şöyle sağından solundan çekiştirmeye kalkarsanız, 12 yıl mühendislik yapmış, bu arada da işte arada sırada da proje veya yapı alanında çalışmış olan bir mühendise dahi Denetçi Mühendis Mimar Belgesi verilebilir. Bu noktaya getirdiler. Dolayısıyla ve kim alıyor Odaları tamamen devre dışı bırakıyor arkasından da diyor ki, bunları ben vereceğim. Şimdi söyledikleri de şu, biz 595'de sizleri üst komisyona davet ettik gelmediniz, demek ki sizi cezalandırmamız gerekiyor. Yanlış, biz üst komisyona katılmadık doğru, Yönetim Kurulu Kararı dahi var bu konuda. Yönetim Kurulu Kararı ile biz buraya komisyona üye bildirmediğimiz üst komisyon bizim için hiç önemli değildi. Çünkü Anayasa Mahkemesi'ne götürmeye karar verdiğimiz bir konuda açık ve net şöyle bir düşüncemiz vardı dedik ki; Üst Komisyon belge veren yani bir kuruluşa belge veren bir yerdir. Belge verebilir zaten oy birliği diye bir şey yok verebilir. Bizim önem verdiğimiz iki tane husus vardı belgeler, uzmanlık belgeleri ki onu serbest bıraktık ve bütün odalarımız, o ilgili odalarımız bunların belgelerini verdiler. İkincisi il ve ilçe komisyonlarıydı çünkü bizleri esas ilgilendiren alan il ve ilçe denetim komisyonlarıydı çünkü bu şirketlerin, yapı denetim şirketlerin faaliyetlerini denetleyecek olan komisyonlar o komisyonlardı, sicillerini verecek olan o komisyonlardı, bu nedenle onu önemsedik. Bundan hiç kimse bahsetmiyor.

Evet aslında bu yasayla ilgili belki söylenebilecek bir konu daha, bu 595'de de vardı, bu on yıl, on beş yıl gibi. Sevgili arkadaşlarım, doğal afetlerin hangi periyotlarla meydana geldiği konusunda çok çalışmalar yapılıyor, istatistikler var, yeni teknolojilerle, yeni bilgilerle en azından enerji yoğunlaşması depremlerde veya su gibi olayda meteoroloji çatlağı gibi ama, bilemezsiniz. 16. yılda meydana gelirse ne olacak? Yani orada can güvenliği sağlanmış mı olacak? Bu ciddi bir olay değil, bence yaklaşım doğru bir yaklaşım değil, amacınız engellemek olmalıdır, amacınız bilim ve tekniği kullanmak olmalıdır, amacınız bilim ve tekniği kullanarak bunları tartışmama olmamalıdır. 10 yıl 15 yıl sorumluluk meselesi çok önemliydi hatta ilk 595 çıktığı zaman Sayın Bakan o zamanlar diyordu ki; efendim biz reform niteliğinde, devrim niteliğinde bir kanun çıkardık, niye çıkardınız? İşte sorumluluk sigortasını da getirdik. Sorumluluk sigortası yok burada? Peki ne oldu? Nerde bu devrim kanunu, gitti mi, geriye mi gitti? Onu tam olarak anlayamadık. Yapılması gereken bir, siz bir kere mevzuatta yapı kurallarını, yapı kodlarını gündeme getirmek zorundasınız. Bayındırlık Bakanlığı'nın asli görevlerinden bir tanesi bu olmalıdır. Yapı kodlarını gündeme getirmediğiniz zaman, düzenlemediğiniz zaman, bunları geniş katılımlarla toplumdaki bütün taraflarıyla birlikte koymalısınız. İki, yapı üretim sürecinin tamamını denetleyecek bir sistem geliştireceksiniz. Yani ben şuna inanıyorum, İnşaat Mühendisi arkadaşlarımız her zaman söylüyorlar, biz her şartta depreme dayanıklı bina yaparız. Doğrudur teknoloji ona elverişli. Teknolojinin elverişliliği toplumsal yarar üzerine değerlendirilemez ki. Siz bataklığın üzerine de yaparsınız 50 katı binayı ama bunun maliyetini, bunun topluma olan maliyetini düşünmek zorundasınız. Dolayısıyla bilim ve tekniğin gerekleri derken kamu yararı çerçevesinde bilim ve tekniğin gerekleri diye açık açık koymak zorundayız. Uzman mühendislikle ilgili olarak da tekrar söylüyorum. 601 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname çıktı, bir yığın ayrıntılar vardı, efendim uzman mühendis şöyle olacak, sınavlar şöyle olacak, sınav komisyonlarına varıncaya kadar tanımlandı. Bir yönetmelik çıktı yeni kanunun iki üç katı büyüklüğünde, neredeyse derslerin adlarına kadar her şey vardı. Bir sene sona birden bire bunun hiç de yararlı olmadığını düşündüler. Peki onu neden çıkardınız? Çıkardıysanız, şimdi neden iptal ediyorsunuz? Sebep nedir? İdarede süreklilik denen bir kavram vardır. Odalarımız çalıştılar, TMMOB çalıştı. Bunları ne yapacağız, nasıl geliştireceğiz diye, bir Bakanlık bugün evet dediğine bir yıl sonra bu olmasın, bunu kaldıralım diyor. Bu şundan

kaynaklanıyor; söylemekte yarar var, Bakanlık kendi içine kapanmış -siyasi iradeden söz bahsediyorum- Sayın Nurettin ÇELİK arkadaşımıza bunları söylemiyorum, Bakanlık dediğim zaman karşımdaki siyasi bir otoritedir. Bu siyasi irade Türkiye'de bence son derece yanlış olan bir şeyi yapmak için elinden gelen her türlü çabayı gösterdi. Buradaki temel fırsatı da, özelleştirme fırsatına da elini atmadı.

Bir, yapı kodları gündeme gelmek zorundadır. İki, yapı üretim sürecinin tamamı mutlaka ele alınmak zorundadır. Üç, bunun kamusal bir hizmet olarak, yani yoksul bölgelerde oturan halkımızı, vatandaşlarımızı, yurttaşlarımızı depremle baş başa bırakarak, kendi kaderlerine teslim ederek değil, herkese, zengin ilde oturana da, yoksul ilde oturana da eşit hizmet götürebilecek bir anlayışı gündeme getirmek zorundayız. Teşekkür ediyorum.

Mehmet SOĞANCI :

Sayın Başkana teşekkür ediyorum. Değerli arkadaşlar şimdi söz sizde.

Mehmet KARCI :

Sayın Başkan, değerli katılımcılar, bu fırsat için teşekkür ediyorum. İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şube Başkanı Mehmet KARCI. Tabi sabah sayın Genel Başkanımız konuşmalarında ifade etmişlerdi, dünyada mühendislik mimarlık için yaklaşımda bir yapı grubu odaları var, bir de bunun dışındaki odalar var. Ama TMMOB açısından öyle bir yapıya ilişkin konularda hiç olmazsa böyle bir öncelik yok maalesef. Bunun kanıtını nasıl görüyoruz? Depremden sonra, 17 Ağustos depreminden sonra Bakanlıkla yapılan görüşmelere TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası'ndan bir temsilci göndermek yerine, Peyzaj Mimarları Odası'ndan bir temsilci gönderip, bu Peyzaj Mimarları Odası'ndan olan temsilciyi halen daha yapı güvenliği, yapı denetimi konusunda görevinde muhafaza etmektedir. Ben TMMOB'nin bu süreçteki görevlerini tam olarak yapamadığı muhalefetime ifade ediyorum. İnşaat Mühendisleri Odasını dışlayarak TMMOB'nin güçlü bir oda olamaz, yapı ile ilgili hiçbir doğru söz edemez. Yapı denetimine ilişkin olarak ifade edilen sorunların asıl kaynağı gerçekten de deprem korkusudur. Ülkemizin 98 Afet Yönetmeliğinde ifade edilen deprem kuşağı sıralaması yüzde 25'i 1. dereceden olmak üzere toplam yüzde 96'sı deprem riski altındadır sevgili arkadaşlar. Biz İnşaat Mühendisleri Odası olarak, bu yapı denetimi şöyle olsun, böyle olsun sözlerine girecek kadar hem vakit yok, hem de şu an vakit kaybetmek istemiyorum, hem de sizlerin vaktinizi almak istemiyorum. Ama şunu söyleyeyim ki, hükümet yapı denetimini zaten istemiyor sevgili arkadaşlar. Hükümet yapı denetimini istemiyor, sayın hocam saydı, gerekçelerini saydı, biz zaten şu şu şartlardan dolayı bunun geri döneceğini biliyorduk dedi. Peki hükümet kararnamenin iptalinden sonra anayasa mahkemesinin gerekçeli kararını bekledi mi? Fazilet Partisi'nin verdiği dilekçedeki unsurları göz önüne aldı mı? Bunların hiç birisini göz önüne almadan, alelacele hatta sayın arkadaşlarımızın ifade ettiği gibi başka Anayasa'ya aykırılıkları da monte ederek böyle bir yasayı çıkardı. Sonuçta bu yasa esastan görüşülmeye başlandı. İlk oturumda, belki de süre yine geçecek ama iptal edilecektir. Sonuçta söylenecek Bakanlığın kendisini savunacağı konu nedir? Biz mühendislerin, mimarların dediklerini yapmadık diye bu felaket büyüdü, sevgili arkadaşlar deprem oldu biz korktuk ve Yapı Denetim Kararnamesi çıkarttık. Peki mühendisler, mimarlar ne yaptılar? Kararnamede verilen yetkileri ve görevleri kullanmayarak üstüne üstlük gidip bunların iptali için ellerinden geleni yaptılar, iptal ettirdiler. Yasayı çıkardık, yine iptal ettirdiler. Mühendisler, mimarlar yeni bir yapı denetim sorumluluğunu üstlenecek kalitede değilse, yeterlilikte değilse, cesaretle değilse biz mühendissiz, mimarsız biz ne yaparız, biz de vazgeçtik, herkes yapının altında kalsın deyip, işin içinden çıkacaktır. Bunu biz yapamayız TMMOB kararnamenin iptalinden sonra ortaya bir tasarı koyamamıştır. Halbuki, ODTÜ'nün, hiçbir şey yapmasanız, ODTÜ'nün Ceyhan depreminden sonra yaptığı çalışmayla gerçekten bütün mevzuatın değişikliğini içeren hazır bir metni bile varken, bu metni belki çalışmayla gerçekten bütün mevzuatın değişikliğini içeren, hepimizin içine sinecek, hazır bir bir metni bile varken, bu metindeki bazı kısım ayıklamaları yaparak, bu metne sahip çıkarak, bu ülke için iyi şeyler yapılabilir diye düşünüyorum. Şimdi görülen odur ki, sayın Başkanımızın konuşmalarını dinlediğiniz, hem kendisinin konuşmaları 3194'e dönülürse bizim için bir sorun yoktur anlamına geliyor, hem de diğerlerini 3194'le ilgili olarak bir takım kuruluşları, belediyeleri veya yaptıkları çalışmaları 3194'ten

kaynaklanan güvensizliğin tam olarak sahip çıkılmamasına bağlıyorlar. Ama şurası muhakkaktır ki, Türkiye’de Marmara depremlerinden sonra hiç kimse eski mevzuatla yapıların yapılmasına devam edilmesini savunmamalıdır, savunamaz. Bir de mühendislik, inşaat mühendisliği bu yapının içinde olmadığından yapılan bir hatayı düzeltmek istiyorum. Sevgili arkadaşlar, 1975 Yönetmeliği ile yapılan yapılarımız Marmara depreminde ortaya çıkan deprem güçlerini karşılamaya zaten yeterli değildi, buna rağmen bir kısım yapılar yüksek performans göstererek dayanmışlardır. Fay hattındaki yapılar bile dayanmışlardır. Yani sayın Başkanımızın, söyledi gibi mevzuatta elbette esaslı değişiklikler yapmak gerekmektedir. Ama biz daha ülkemizdeki depremdaki deprem riskini, tam deprem riskini karşılayacak yönetmeliği 1998’in başında yürürlüğe yeni soktuk ve bununla ilgili hassasiyetlerin artırılması için elimizden geleni yapmamız gerekirken, ben şimdi buradaki konuşmaların büyük ölçüde “efendim nerede ben neredeyim” anlamında olduğunu düşünüyorum. Beş dakikayı aştığımı da düşünerek sayın Başkana sabrı için teşekkür ediyorum.

Mehmet SOĞANCI :

Arkadaşlar soru olarak alacağız. Soru olarak ve hızlıca yapalım ki bütün soruları arkadaşlar alabilsin.

ZEKİ DİRİL :

Zeki DİRİL Serbest proje ve müteahhitlik yapıyorum. Benim sorum şu, biz Bayındırlık Bakanlığı’nın eksik çalışmaları için söyledik, acaba Genel Merkez’de Mimarlar Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Makina Mühendisleri Odası, Elektrik Mühendisleri Odası koordineli çalıştı mı? Bu soruyu şundan soruyorum, bu konuda sekreteryaya düzeyinde özellikle odalar gidip yaptığım çalışmalarda bu konularda bu yönetmelik çalıştığı sıralarda gerekli toplantıların yapılmadığı, görüş ayrılıkları olduğu yönünde fikrim olmuştu. İkincisi, ikinci sorum, bu proje kota tespitlerinde makinacıların, 60.000 m², Elektrik Mühendislerinin 120.000 m², Mimarların ve İnşaat Mühendislerinin 30.000 m² tespit edildi, acaba bu konuda Elektrik Mühendisleri Odası daha mı çok çalıştı? İki iş aynı çünkü.

Necmi ZIHLI :

Sayın oturma yöneticileri, sayın meslektaşlarım. Bir Yapı Denetim Kuruluşu’nun mağduruyum, Necmi ZIHLI. 595 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye göre kurmuş olduğumuz A Sınıfı Yapı Denetim Kuruluşumuz hiçbir iş yapmadan, anonim şirket olarak hiçbir iş yapmadan, Bakanlıklardan gelen genelgelerle günlerini doldurmuş ve hala kağıt üzerinde bir şirket olarak durmaktadır. Şimdi konuşmalar da dikkat ettiyseniz, şu panel masasında dahi bir çelişki görüyorum. Şöyle ki, sayın Nurettin ÇELİK konuşmalarında %100 sermayenin Denetçi Mühendislerin olmasını söyledi, o dikkaten kaçmış olabilir. Güney DİNÇ beyde bunun sadece mühendislerden ibaret olmasını söyledi bu çok mühim bir farktır. Dolayısıyla kanuna baktığınız zaman ve yönetmeliğe de baktığınız zaman sadece ve sadece bunun %100 sermayenin, Yapı Denetim Şirketinin mühendis olması gerekir...Ben o halde sorumu soruyorum 595’le bütün kazanılmış olan haklar kazanımlar ortadan kalkıyor mu?

Celal OKUTAN :

Efendim yalnız soru değil de prensipte bir aynı doğrultuya varmamız lazım. Ben Birlik Başkanımızın düşüncelerine katılıyorum. Çünkü ana prensip şu yapı kodlarını yazmak Türkiye’de. Türkiye’nin mevzuatı eskimiştir, yapı kodları yoktur. Yapıda denetim istediğiniz konu yapıda yalnız güvenliği, sağlamlığı değildir. Ama bugünkü Türkiye’de bir kod var deprem için. O yalnız yapı güvenliği için kullanılabilir, yapı denetimi yapının sağlamlığı için İnşaat Mühendisleri Odasının denetiminde gene kamusal bir denetim olarak ya belediye ya da yapılacak bağımsız bir organizasyon yürütür. Ama burada yetki kavgası yapılmıştır. Ben Bayındırlık Bakanlığının son iki senedir çalışmalarında hiçbir başarıya erişmediğini ve çok yanlış yaptığını bütün yazılarımda belirtmiş durumdayım. Aynı durumda makina mühendisleri olarak sizin uygulamalarınızda da gösterdim. Çünkü sizinde verdiğiniz uzmanlık

belgesi, onlar 12 sene demiş, siz bir sene demişsiniz, hiç fark etmedi. Amaç mesleki kuruluşların para toplamasıysa, bu mesleğin Sayın Güney beyin de dediği gibi bilim ve teknik gelişme sağlanmaz, ancak destek verirsiniz öyle yapabilirsiniz.

Eyüp AKARYILDIZ :

Şimdi yasayla ilgili çok çelişkiler var. Birinci sorum Bayındırlık Bakanlığı Fen İşleri Müdürlüğü'ne ama hangi sıfatla soracağımı da bilmiyorum. Çünkü yasada kendilerine verilmiş bir yetki, görev şu bu göremedim, okudum yasayı, göremedim. Hazırlayan sıfatıyla mı masada oturuyor, hangi sıfatla oturuyor onu da anlamadım soruya nasıl cevap vereceğini ama ben yine de Bakan adına diyerek sorayım. Sicil raporları bir kişiye verilecek sicili amir verir. Amir o kişinin yanındadır, takip eder ve raporu kişinin davranışlarına göre, faaliyetlerine göre düzenler. Bir Belediye Başkanı makina mühendisini, elektrik mühendisini görmeden nasıl sicil verecektir, neye göre sicil verecektir. Birinci sorum bu. İkincisi, de ben de bir yapı denetim kuruluşu kursaydım, o kuruluşun sahibi olsaydım, İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi Başkanı gibi konuşurdum. Bunu kendilerine hatırlatmak istiyorum. Çıkar sağlamak için hiçbir zaman oda yöneticileri bu zeminleri, gazete demeçlerinde firma adını vererek de, ben şu firmayı kurdum diyerek de yapmamalıdır. Yaparsa o Yönetim Kurulu o kişinin orada kalmasını da gündemine almalıdır. Teşekkür ederim.

Meftun GÜRDALLAR :

Ben sorumu Yüksek Fen Kurulu temsilcisine yönetmek istiyorum. Meftun GÜRDALLAR adım. Bu alanda güvence yaratabilmek sorumlulukların tanımlanması ve hasarları telafi edilebilmesi amacıyla daha önce bu kanun kapsamına dahil edilmek istenen sigorta kavramı niçin kaldırıldı ve sorumluluk kişisel bazda nasıl tazmin ve telafi edilecek? Diyelim ki, allah korusun, allah gecinden versin veya olup olmayacağı konusunda bir fikir yürütmek istemiyorum ama, bir yıkım yaşandı, yıkılan binalarda kim neresinden, ne kadar sorumlu, hangi mahkeme nasıl tespit edip vatandaşın tazminatını nasıl ödeyecek? Bunu nasıl değerlendiriyorlar. Teşekkür ederim

Zeki ARSLAN :

Benim iki tane sorum olacak. Zeki ARSLAN, İstanbul Şube Sekreteri. Birincisi sicil olayını yerel idarelere bırakılmış ve yerel idarede bugün gerçekliğe baktığımız zamanda, tuttuğu kişilerin mühendis ve mimarlar olmakla beraber, fakat yerel idarelerde mühendis ve mimar kadrosu olmayıp aynı zaman da yapı denetim süreci içerisinde denetlenmiş olduğu mühendislerin yetkinliğini ölçebilecek bir kapasite olup olmadığı, bugün gerçekliğinde Türkiye'de yaşanan sorunlar ve denetim süreci içerisindeki yaşanan 3194 sayılı süre içerisinde bir gerçektir. Bu bizim ve hem Türkiye'nin, hem de yerel belediyelerin kadro problemidir. Fakat bunu siyasi iktidar bilmesine rağmen, iktidar bilmesine rağmen böyle bir sicil işleme yetkisi vermek ne kadar doğrudur? Bu bir, ikincisi, bu gün yerel iktidarlarda ve idarelerde veya belediyelerde hangi belediyede inşaat, makine, mimar ve elektrik mühendisi tam kadro olarak, bir tane bile olduğunu nasıl ispatlayabilir. Bunun örnekleri var mı? Ben İstanbul'dan biliyorum. Bu kadroya sahip olmayan bir çok belediyeler olduğu biliyorum. Bu kadroya sahip olmayan bir yerel idare bu denetim sicil sürecini nasıl yapabilir? İkincisi biliyorsunuz yerel idarelerde mühendis ve mimarların başında idari amir bir mühendis değildir. Daha ziyade o yerel idarenin siyasi düşüncesine yakın bir imam hatiplide olabilir, bir kasap da olabilir, bu noktada mesleki etik açısından da bu denetim sürecini ve sicil olayını nasıl tutacak. Bu önemli, ikincisi yine yasayla adı geçen Bayındırlık Bakanlığı'na verilen komisyon üyelerinin kimlerden oluşacağı belli değildir. Yine aynı konu, yani Yapı Denetim Firmalarını denetleyen Yapı Denetim Komisyonu içerisindeki bu komisyonun görevi tam tarif edilmemiştir. İkincisi, bu konuda yine mühendis mimar tarifi yoktur. Bu konuda mesleki etik açısından da, mesleki yeterlilik açısından da burası tamamen bir siyasi taraf tutarak böyle bir yapı denetim sürecini nasıl denetleyecek? Teşekkür ederim.

Süleyman ULAŞOĞLU :

Süleyman ULAŞOĞLU. Tokat Belediyesi İmar İşleri Müdürlüğü. Belediye elemanı olduğum için bu sorunlarla ilgili birçok notlarım var ama yalnız soru sorulması gerektiği için sorular sorup geçeceğim. İlk sorum Nurettin beye daha önce çok yakından takip ettiğim için biliyorum, daha önceki açıklamalarda en önemli bu kanunun en önemli ayağının zorunlu sigorta olduğu söylendi ve bu yerleşti. Bu bir sistemse, bu sistemin en önemli ayağı zorunlu sigorta denildi. Peki daha sonra ne oldu da zorunlu sigortadan vazgeçildi? Bunu çok çok merak ediyorum. Bu birinci sorum. İkinci sorum 3194 Sayılı Kanunun yürüdüğünü iddia eden var mı? Varsa, bilmiyorum, varsa öyle biri onu da merak ediyorum. Üçüncüsü de Sayın Kaya Başkanımıza, bir bina yaptırmak, bir ev yaptırmak, ev yaptırmanın hizmetinde, kamu hizmetimidir, bu denetleme yoksa şahsa hizmet midir? Teşekkür ediyorum

Ener PELİN :

Ben epey soru koymuştum ortaya, sekiz soru, sizin haklı isteğinize uyarak vazgeçiyorum. Bir tek soru soracağım. Ben denetim şirketleri açısından bir soru sormak istiyorum. Sorun Güney DİNÇ beyi daha çok ilgilendiriyor, şimdi şöyle 595 sayılı yasaya göre denetim kuruluşu -ben bir denetim şirketinin ortağı ve denetçisiyim uzmanlık belgem, sertifikam da var onu belirteyim- şimdi 595 sayılı Kanun Hükmündeki Kararınameye göre çalışma izniniz Bayındırlık Bakanlığı tarafından verildi ve tesadüfen yeni yasaya da durumumuz uygun düşüyor. 20 kişiden ibarettir şirketimiz ve 20'si de mühendistir, biri hariç. Şimdi, şu anda yeni çıkan yasada, 4708 Sayılı Yasada olmayan bir üçüncü sonradan çıkan eki var, ek değil bir taahhüname isteniyor. Bu taahhüname bu şirketin ortakları hiçbir şekilde mesleğini icra edemez ve ticaret yapamaz. Bu maddenin doğruluğu üzerinde bir tartışma açmıyorum. Bu haklı da olabilir, düşünülebilir ancak eski yasada ya da yani Kanun Hükmündeki Kararıname bu konuda bir şey yoktu, zorlayıcı bir hüküm yoktu. Yasanın kendi içinde de böyle zorunlu hüküm yok. Binaenaleyh bu durumda Güney beye şunu sormak istiyorum, şirketler, çünkü bizimki anonim şirketti, Ticaret Kanuna göre kurulur. Binaenaleyh oradaki ortaklarımız daha önce böyle bir hüküm olmadığından ve kurulu bir şirkette ortak idiler. Şimdi buna durumları uymayan böyle bir taahhüname vermeyen kişiye nasıl bir işlem yapmak gerekiyor? Şimdi ben şirketten bir arkadaşı uzaklaştıramam çünkü Ticaret Kanununa göre böyle bir hakkım yok. Bu durumda bu arkadaşlarımızın bir takım zararları söz konusu olacak. Şimdi bu Bayındırlık Bakanlığı'nın şimdi sayın Nurettin beye bu sorumu iletiyorum. Burada ortaya çıkan uygunsuzlukta Bayındırlık Bakanlığı'nın bir suçu var mıdır, yok mudur; Ve gerçekten iştirak ediyorum demin ki konuşmacılardan birine Bayındırlık Bakanlığı her şeyden evvel bu durum karşısında bir özür dilemek zorundadır diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Özan PARLAR :

Değerli arkadaşlar, biz 595 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararınameyi yerelim derken, bir kanun çıkmış kanun neredeyse 595'i aratır duruma gelmiş. Değerli Bakanlık temsilcisi arkadaşımız diyor ki; kanun hazırlanırken diyor, önceki olumsuzluklardan ders aldık diyor. Bir % 8, % 3'e düşürülüyor. Yapı Denetim Şirketlerinin alacağı pay olarak. Bu % 8'in % 3'e düşürülmesindeki bilimsel çalışma kriterleri nedir? % 3 neye göre belirlenmiştir? İki, Kanun Hükmündeki Kararınameye göre 27 il bu pilot bölge olarak değerlendiriliyordu, ikinci kanunda ise 19 il ismi vardır. 27 niçin 19'a düşmüştür? Bu karar siyasi midir, bilimsel midir? Bunu öğrenmek istiyorum. Bakanlıkta bir adet komisyon var deniliyor. Uzatmak istemiyorum, ben bir ilçe komisyonunda görev yapıyordum. 595'e göre, biz kendi ilçemizdeki tanıdığımız meslektaşlarımızı, 40 tane Konak ilçe hudutları dahilinde kurulmuş olan yapı denetim şirketini denetlemekten yoksunduk. Çok zor bir olay. Ülke nezdinde bunu nasıl gerçekleştireceksiniz. Diğer bir konu denetçi mimar, mühendis, uzmanlık yok, meslek odaları tarafından meslektaşların sicilleri tutulmaktadır. Meslektaşlarını en iyi tanıyacak birim meslek odalarıdır. Meslek odalarının verdiği kriterlerin dahi tartışıldığı verdiği uzmanlık belgelerinin dahi tartışıldığı bir ortamda siz Bakanlık düzeyinde ülke genelinde Denetçi Mühendis Mimar diye bir tanım getirip, bu insanları nasıl tasnif edeceksiniz? Bunu soruyorum. 595 sadece yapı denetimine yönelikti. İzlediğim kadarıyla 4708'de yapı denetiminin dışında ayrı bir konu olmasına rağmen proje denetimi de bunun içine alınıyor. Aslında

proje denetimi değil, proje denetimsizliği diye bir tanım var burada. Proje müelliflerinin kendi yaptıkları projeleri direk olarak uygulayıcılara vermesi gibi. Teşekkür ediyorum

Orhan ...

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Efendim son konuşmacı arkadaşımız Kaya bey çok ama çok önemli bir konuya temas etti, kodlarımız yok dedi. Amerika'da uzun zaman çalıştım, evet çalıştım. Daima belediyelerle de çok yakın ilişkim oldu. Daima daima kodlara müracaat ederek projelerimizi tasdik ettirdik. İkincisi Amerika'da muayyen bir kapasiteden sonra projeleri muhakkak professional engineer'lar tasdik etmesi lazım. Bir hususta Amerika'da meslek odaları bir çok kodlar çıkarmıştır. Mechanical Engineering Assosiation, bizim Makina Mühendisleri Odası onun bir kodu vardır. İcabında ona göre projeyi yaparken bunlara refere edilip, o şekilde projelerin çizilmesi gerekir, en önemlisi evvela kodlara göre dizayn edilmesi lazımdır. Bütün bunlardan mesul professional engineer'dir. Benim bir şeyim var, Makine Mühendisleri Odası bu hususta bir atılım yapmıştı, profesyonel mühendisliği Türkiye kurabilmek için, acaba bu hususta odamızın bir çalışması var mı?

Behiçe ÇAĞLAR :

Behiçe ÇAĞLAR. İstanbul Şube delegesi. Ben biraz da iğneyi kendimize batırmak babından iki soru sormak istiyorum. Hukuk danışmanımız Avukat Güney DİNÇ'e, hukuksal boyut ile ilgili. Birincisi yapı kodlarının olamadığı, mevcut standartların son derece yetersiz olduğu ve tasarımda yerel standartlarla uluslararası standartları bir arada kullandığımız bir ortamda, odamızın uzmanlık belgesi verirken tüm ilgili standartlara ve Makina Mühendisleri Odası'nın sözlerine uymayı taahhüt ediyorum diye bir taahhütname istemesi kişi hak ve özgürlüklerine ne kadar uygundur? Bunun hukuksal boyutu nedir? Birinci sorum bu, ikincisi yine aynı babda ikinci sorum Güney bey Bayındırlık Bakanlığı'nın belge vermesini eleştirirken ihtisasın nasıl belgeleneceğini sordu, yani kağıt toplayarak da belgelenebilir dedi. Oradaki ikinci eleştiri noktası da başka bir taraf olmadığıydı. Bizim içinde aynı durum söz konusu mu? Biz oda olarak bu belgeleri verirken ikinci bir taraf yok, yani odalar veriyor. Bunun hukuksal boyutu nedir? Benim sorularım bunlar.

ERDOĞAN BOLAT :

Teşekkür ederim başkan, Erdoğan BOLAT, Çorum İl Temsilcisi. Gerek 595 sayılı KHK, gerekse daha sonra hazırlanan ve yürürlüğe konan 4708 Sayılı Yasanın hazırlanması konusunda meslek örgütlerinin görüşü alınmış mıdır gibi bir soru hazırlamıştım ama, buna cevabı gerek sayın SOĞANCI, gerekse sayın GÜVENÇ "klasörlerce biz görüşümüzü ilettik fakat dikkate alınmadı" gibi bir cevap verdiler. Oysa bugün 550 tane milletvekili sıfatında milletvekili ve bakan sıfatında olan insanların yüzde kaç mühendistir, meslektaşımızdır bilemiyorum ama bunlarla bire bir örgütsel anlamda bağ kurup böylesi bir baskı unsuru oluşturulamaz mıydı? Teşekkür ediyorum.

Kazım UMDULAR :

Kazım UMDULAR, makina mühendisi. Ben çok kısaca sorumu açıklamak istiyorum. 1993 yılından itibaren yapılan bu kongrelerin sonuç bildirgelerini okuduğumuzda, biraz önce arkadaşımızın işaret etmiş olduğu profesyonel mühendislik kavramının öne çıkarıldığı ve bunun işlenmesi gerektiğini iş ehil kişilere yaptırılması gerektiğini yani proje aşamasından başlayarak uygulama aşamasında ve daha sonrasında ise denetim aşamasında ehil kişilere yaptırılmasını amaçlayan bir madde var idi. Bu bütün sonuç bildirgelerine yansımıştır. Onu okudum. Şimdi bu maddeden hareketle, şunu ben sormak istiyorum. Bayındırlık Bakanlığı'nda siyasi iradeyi temsil eden kesim haricinde, üst düzey bürokratlar arasında, bu mesleki yeterliliğin tanımlanması konusunda bir uzlaşma var mıdır? Özellikle bu çalışmalar içerisinde yoğunlaşan bürokrat arkadaşlarımız, meslektaşlarımız, çoğu da meslektaşımızdır, artık mesleki yeterliliğin kendi iç tartışmaları haricinde belgelendirilmesinden tarafında mıdır, değil

midir? Eğer tarafındalarsa 601 kendi iç eksikliklere rağmen ne olmuştur? Neden birden bire kaldırılmıştır? Bunun cevabını rica edecektim. Teşekkürler.

Mehmet SOĞANCI :

Evet arkadaşlar, konuşma sırasıyla 5 dakikayı aşmayacak şekilde cevapları da alacağız. Buyrun sayın Nurettin Bey. Her soruya cevap vermek zorunda değilsiniz, mümkünse 5 dakikayı geçmeyelim.

Nurettin ÇELİK :

Değerli arkadaşlar, burada her ne kadar telaffuz edildiye de, ben bir kez daha tekrar etmek istiyorum. Bu uygulama gerçekten devrim niteliğinde bir uygulamadır. Aksaklıkları elbette olacaktır. Eleştiriye her zaman açıktır. Uygulamaya başladıktan sonra da, izlenmesi safhasında uygulayıcılar tarafından bizlere, bakanlığımıza hangi hususlarda bu düzenleme uygulanabilir değil, nelerin olması gerekir elbette ki izleyeceğiz. Bunun ki çok mükemmel, ideal bir mevzuat olduğunu ben zaten iddia etmedim. Ancak en kötü düzenleme bile bir düzensizlikten her zaman iyidir. Şimdiye kadar başı boş bırakılmış imar mevzuatı bize ne getirdi? Acılar ortada, kayıplar ortada. Bütün bunlara tanırken, efendim tasarının şurasında şu eksik var, burasında bu eksik var, olabilir. Kimi insanlar bunları yeterli görürken, bir başkası yetersiz görebiliyor, o bakımdan eksikler elbette ki vardır, bunlarda biz sıkıntı duymuyoruz. Daha iyisini gelecekte yapacağız. Üstelik bu bir pilot uygulamadır. Pilot uygulamada zaten bu kanun ne getiriyor. Uygulamasında hangi sıkıntılar var, yanlışlıkları bunlar görülecektir. Bu bakımdan bu deneyimlerin sonunda Türkiye için çok gerekli olan yapı denetimi mevzuatı daha mükemmel olarak hazırlama imkanı bu pilot illerdeki yapılan çalışmalar sonunda elde edilecektir.

Şimdi ben tabi hep konuşmacıların eleştirilerini kaydedemedim. Ama bazılarına, rasgele de olabilir bu, ben değinmek istiyorum. Şimdi fenni mesulu, adına kısaca TUS denilen fenni mesulü çok daha yeğ gören görüşler oldu. Efendim yani kriterleri nedir? Bizim mesleğimizden insanlar, mimardır, mühendistir ama sadece diplomasına bakılan bir insana fenni mesuliyet yüklemişseniz ama çok samimi söylüyorum. Birebir konuştuğum fenni mesullere inşaatın nerede olduğunu sorduğumda cevap veremediklerini gördüm. Böylesine kağıt üzerinde üstelik de ücret aldığı iddia edildi. Tamam onun adına ücret denilmiş. Yapı Denetim Kuruluşunun aldığına da Yapı Denetim Hizmet Bedeli diyoruz. O da bir ücrettir. Dolayısıyla fenni mesul uygulamasını, 3194 sayılı kanunla getirilen, kamu denetimi kapsamında olmasına rağmen, bu gün uygulanabilirliği bulunmayan fenni mesul kavramının bu ülkeye hiçbir şey getirmeyeceği açık ve seçik ortadadır. Bu bakımdan daha özerk, tüzel kişiliği haiz, teşkilatlanmış her türlü mühendislik disiplinini içinde bulunduran, kalite kontrolüne imkan veren bir yapı denetim uygulaması bizim çok geç kaldığımız, ama daha fazla geç kalmaya tahammülümüz olmayan bir uygulama olduğu inancındayım.

Yasada olupta, yönetmelikte olmayan hükümler var. Biz yönetmeliği düzenlerken yasadakileri tekrar etmeyelim diye bir kısım yasa hükümlerini yönetmeliğe almadık. O bakımdan yasada olup da, yönetmeliğe geçmeyen hükümler görülebilir.

Efendim meslek andı eleştirildi. Her meslekte diploma alırken bir yemin metni vardır. Bu da bu kapsamda Devlet Memurları Kanununda da vardır. Doktorların hipokrat yemini vardır. Diğer bir çok meslek mensuplarının da yeminleri vardır. Bu da, bu şekilde düşünülerek bir meslek andı metni düzenlenmiştir.

Şimdi deprem, 1. sınıf veya devam eden 2. 3. 4. sınıf deprem kuşağında olan pek çok ilimiz var, deprem kuşağında olmayan bir tane ilimiz var. Neredeyse 80 tanesi deprem kuşağında, muhtelif derecelerden deprem kuşağında bu doğrudur. Ama bu pilot bir uygulamadır. İllerin fakir ya da zenginliği burada gözetilmemiştir. Baktığınız zaman bunların tamamına yakını deprem bölgelerine olan illerdir. O bakımdan elbetteki böyle bir tatbikatın deprem bölgesinden çok ızdırap görmüş, madur olmuş illerden başlanması doğaldır diye düşünüyorum.

27'den 19'a, nasıl ki 27 il tespit edilmişse bu bir takdirdir. 27 il tespit edildiğinde, niçin 27 ilde uygulanıyor da 37 ilde uygulanmıyor sorusu sorulmadiysa, ikinci düzenlemede 27 ilde 19 ile indirilmiştir. Bu Bakanlığın bir takdirdir. Yani hiçbir amacı da yoktur.

Bakanlıktaki 5 kişi Türkiye genelinde bu kadar Yapı Denetim Kuruluşunu denetleyecek mi? diye soruyor. Yapı, bir kere Türkiye genelinde değil elbette ki bu 19 ilde teşkilatlanacak bu Yapı Denetim Kuruluşları. Denetleme konusu zaten Yapı Denetim Kuruluşları ilgili oldukları illerle birlikte çalışacak sicilleri de zaten bu amaçla ilgili idarelere verilmiştir, denetim kuruluşları üzerinde bir etkinliği olsun diye. Bakanlık Türkiye genelinde Bayındırlık Müdürlükleri'yle Bayındırlık ve İskan Müdürlükleri'yle teşkilatlanmıştır. Bir takım sorunları olduğu zaman Bayındırlık İl Müdürlükleri bu sorunları, uyuşmazlıkları mal sahibi ile Yapı Denetim Kuruluşu arasında doğabilecek uyuşmazlıkları gidermeye çalışacaktır. Gideremediği takdirde Yapı Denetim Komisyonuna intikal ettirecektir. Nihai çözüm Yapı Denetim Komisyonunda olacaktır. Yapı Denetim Komisyonu bu 19 ildeki Yapı Denetim Kuruluşlarını gücü oranında yine de merkezden gidilmek suretiyle denetimine devam edilecektir. Bunda kimsenin endişesi olmasın.

Şimdi Yapı Denetim Komisyonları, eski komisyonlar çok daha iyiydi denildi. Evet yani iyi olsaydı, uygulamasından vazgeçilmezdi. Yani bu komisyonlar yeterli katkıyı sağlayamadı. Özellikle de Yapı Denetim Üst Komisyonu çalışmadı. Yani organizasyona baktığınız zaman, bunun içindeki elemanları toplantıda görmek bile mümkün olamıyordu. Maliye Bakanlığı'ndan, İç İşleri Bakanlığı, Mali İşler Genel Müdürlüğü'nden, Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü'nden birer temsilci ile Türk Mühendis ve Mimarlar Odası'ndan, Odalar Birliği'nden, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nden görevlendirilecek birer temsilciden oluşur denilmişti. Yapı Denetimi Üst Komisyonu, bu komisyonlar ne yazık ki çalışmadı, yani istenen performansı gösteremedi. O bakımdan bununda revize edilmesinde yarar görüldü. Bugünkü haliyle bu komisyon teşkil edildi ve görevine de başladı.

Sicillerle ilgili eleştiriler var. Sicillerdeki sorular bundan önce de vardı. 595 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname de de vardı. Sorularda bir değişiklik olmamıştır. Ben bu kadar yıllık hayatımda yönetici olarak da sicil raporları düzenledim, memur olanlarınız onları da bilirler. Ortada hiç mantık ölçülerine uymayan sorular vardır. Ama bir sicil yöntemidir. Burada da beğenmediğiniz sorular olabilir, gerekirse bu sorularda yeni sorularla değiştirilebilir.

Bir arkadaşımız benim burada ne sıfatla bulunduğumu sordu. Buradaki panelist arkadaşlar ne sıfatla bulunuyorsa, ben de o sıfatla buradayım. Bakanlığımı temsilen bu yasanın düzenleyicisi olması sıfatıyla yasa hakkındaki bilgileri sunmak için bulunuyorum.

Sigorta konusu, neden sigorta kaldırıldı diye sorundu. 595 sayılı KHK'nin yürürlükte olduğu 10 ay süresince yaptırma imkanı olmadı. Hiçbir sigorta şirketi böyle bir sorumluluğun altına girmedi. Çeşitli defalar süreler verildi, yeni çalışmalar oldu, ancak başarılı olunamadı. O nedenle kağıt üzerinde bulunmasının bir yararı yoktu, zaten boşu boşuna bunun için bir prim ödeniyordu. O nedenle yeni düzenlemede sigorta zorunluluğu kaldırıldı. Bir başka nedeni de zaten Zorunlu Deprem Sigortası Kanunu mevcuttur. Orada yapısını sigorta ettirmeye devam edecektir.

Sermayesinin %100'ü mühendisler için, evet eskiden %51'ine, en az %51'ine sahip olması hükmü vardı 595'de. Burada ödenmiş sermayenin tamamı denetçi mimar mühendise ait olacaktır şeklinde hükme bağlanmıştır.

Mehmet SOĞANCI :

Atladığımız soruların cevapları, verilecek cevapları panel çözüm kitabının ekine koyarız, uygun gördüğünüz cevapları. Çok teşekkür ediyorum Nurettin bey. Buyurun.

Fügen SELVİTOPU :

Aslında belediye olarak bize bir soru yöneltilmedi zaten ağırlıklı Bakanlığın hazırlamış olduğu kanun ve yönetmelik olduğu için bakanlığın yanıt vermesi gerekiyordu benimde bir takım sorularım vardı ama herhalde biz daha sonra Bakanlıkla yazışarak çözümleneceğimizi tahmin ediyordum diğer şeyleri tekrarlamayacağım ama belediyelerde sicil anlaşılan, bundan sonra belediyeler verecekler bir arkadaşım yeterli teknik var mıdır diye dördü mimar ve diğer üç mühendislik olarak baktığımız takdirde yani sanmıyorum büyük belediyeler için var ama onun dışındaki belediyeler için grubunun olduğunu sanmıyorum 3194 ile yeterli denetim yapılabilir miydi? Hayır tabi ki yapılamıyordu bunu da hepimiz biliyoruz. Ben daha öncede hep söylediğim gibi 3194 sayılı Yasada bütün yapı sistemini planlamadan sonuna kadar götüren yeni bir sistemin çalışması yani yeni sistemin çalışması için yeni bir yasa düzenlemesi yapılması gerektiğine inanıyorum teşekkür ederim.

Mehmet SOĞANCI :

Sağolun. Buyurun Güney Bey.

Güney DİNÇ :

Efendim önce genel bir izlenimim var onu belirtmek istiyorum. Yalnız bu gün değil yani buraya gelinceye kadar 595'in çıktığı günlerde de benim gözlediğim, -yani bunun sahibi ben değilim- benim gözlediğim olgu şu, meslek mensupları, genellikle fenni mesullük uygulamasının başarılı olmadığı görüşünde birleşiyorlardı. Ben bunu gördüm. Fenni mesullüğü aslında savunan yok. Bu konunun değişmesi bir konsensüs gibi oluşmuştu. Burada sıkıntı yani tepeden inme bir yasamadan kaynaklandı. Alınan görüşlerin bildirilmemesinden kaynaklandı. Mesela şöyle bir durum var, niye bunlar 595'de var da, yenisinde yok soruları getiriyoruz daha bir çok konu var. Yasalar değişir, yasalar çıktığı zaman bile eskimiş oluyor. Bu bakımdan yasaların değişmesini çok doğal karşılırsınız ve değişmesi gerektiğini savunuruz. Ancak bir yasa uygulanmadan değişmez. Çünkü yanlış, eksiği, uyumsuzluğu, uygunsuzluğu uygulama ile ortaya çıkar. Şimdi mesela sigorta meselesi, sigortalar ilgi göstermedi, işlemedi demek ki araştırılmamış, yani sigorta yürür mü, yürümez mi araştırılmamış, yani sigortalarıyla iyi diyalog kurulmamış şirketlerle felan ya da yanlış yerlerle, uygun olmayan adreslerle iletişim kurulmuş ve işlemedi. Bunun gibi bir çok şey. Mesela Yapı Denetim Komisyonları işledi. Ben mesela çok iyi çalışan komisyonlarla ilgili bilgiler aldım ve en azından şunu öğrendim. Belediye Başkanları, Kaymakamlar, Meslek Odaları Temsilcileri, bu yolla iletişim kurdular, konuları tartıştılar ve tek örnek ölçeğinde tartıştılar, şu yerin ruhsatı gibi. Şimdi bunlar kötü değildi, söylemek istediğim şu yani, Anayasa Mahkemesi kararı adeta Bakanlığı kurtardı. 595'den kurtardı, olay budur. Yani Bakanlık daha o birkaç ay içinde kendisi uygulayamamış bu 595 Sayılı Kararnameyi, tabi onun zaten doğru söylediğim bize görüş geldi, görüş istediler bizden. Çünkü değiştirmek için bir tasarı hazırlamışlardı. 595'i onaylarken, meclis bir takım değişiklikler yapılacaktı, ama tabi hepsini değiştiremiyordu yani uygulayamamış olduğu birkaç maddeye yönelik önerileri. Anayasa Mahkemesi kararı geldi işi bitirdi ve Bakanlık rahatladı. İşte o zaman yeni yasamaya gitti, ne oldu? O da tepeden inme geldi. Şimdi buna yasa değişikliği denmez. Birincisi dayatmaydı, sonra ikincisi geldi. Yani bu yöntem sürdürülmemeli, yani bu yalnız bu Bakanlık için veya şu konuda değil Türkiye'de demokrasi böyle anlaşılırsa, yasama böyle anlaşılırsa, hiçbir yasa kalıcı olmaz, hiç bir kimse, hiçbir meslek mensubu, hiç bir vatandaşı, yasaya sahip çıkmaz. Önce bunun düzeltilmesi gerekir.

Yani bana göre uzmanlık belgesi verilirken taahhütname alınabilir, yasa da var, bu yasanın temeli şu ya denetçi olacaksın, ya tacir olacaksın ya da proje mükellefi olacaksın. Bana ters gelmiyor, mantıklı, çok mantıklı tarafı var. Yasanın 4. maddesinin son paragrafında var mesela bu. Bu bakımdan şirketler kendilerini yasaya uyarlasınlar. Bu onların meselesi oluyor düzeltmeleri gereken.

Belge konusunda arkadaşımız sordu, Oda ile ilgili. Şimdi ne diyor? İlgili yerlerden ilgili kurum ve kuruluşlardan belgeler diyor. 12 yıl fiilen mesleğinde çalıştığı, laboratuvarında çalışacaksa, 3 yıl hizmet içi çalıştığını falan diyor. Nedir bu ilgili kurum ve kuruluşlar? Belge düzeni odaların mı daha düzgün,

yoksa bugün hukuki varlığı bile kalmamış bir kapanmış bir şirketinki mi daha düzgün, yalnız kaşesi elde kalmış bir şirketinki mi? Yani bu konuya baktığımız zaman en azından meslek odalarının belli bir zamandan sonra kayıtlarının daha güvenilir, daha tutarlı olduğu tartışılmayacak kadar açık, bir de fiili çalışma diyor, fiili çalışmada ayrıca ayrıntılı olarak tartışılıp görülecek bir konu. Bu açıdan, yani sağdan soldan belge toplanılacak dediğim zaman, yani siz meslek odasına eğer bu yetkiyi tanımazsanız, itibar etmezseniz, işte o zaman hakikaten belge işportası açılır, yolu açılır, yönetmeliğinde yaptığı budur. Efendim ben uzatmayayım sözü başkanımız dikkatle izliyor. Teşekkür ederim yanıtlarımdan eksik kalanları artık özür dilerim bağışlayın.

Mehmet SOĞANCI :

Onları basarız daha tekrar kitapta. Buyrun sayın başkan lütfen sizden de, süre 5 dakika.

Kaya GÜVENÇ :

Sevgili Mehmet KARCI arkadaşım, TMMOB, İMO'yu dışlayarak bir şey yapamaz, İMO'da TMMOB'yi dışlayarak bir şey yapamaz. TMMOB'nin İMO'yu dışlamak gibi bir düşüncesi yok, umarım İMO'nun da TMMOB'yi dışlamak gibi bir düşüncesi olmamıştır. Şimdiye kadar da, bundan sonra da olmayacaktır. Yükümlülüklerimizi karşılıklı olarak yerine getiririz. Bu örgüt, yani Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği, yani Türkiye'de mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin kamu yararına gerçekleştirilmesi için çalışan, bunun ilkelerini, politikalarını oluşturmaya çalışan bir örgüt, önemli. Bu meyanda, peyzaj mimarı dediğiniz arkadaşımız Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulu'nun bir üyesi olarak, bir çalışma grubundan sorumludur. Sizde takdir edersiniz ki TMMOB'nin 23 üyesinin 23'ünü de inşaat mühendisi yapma imkanımız yoktur. Bu nedenle bir grubun başındadır inşaat mühendisi arkadaşımız bu grubun başında olmuş olsaydı inşaat mühendisi temsil etmiş olurdu. Bundan bir beyis yok, çünkü çalışma grubu odalar arası çalışma grubudur. Esas itibarıyla önemli olan da budur.

Bu örgütsel konuyu bir tarafa bırakırsak, 3194 ile ilgili yorumunuz doğru değil, ne konuşmamda, ne başka bir yerde, Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği 3194 memnundur hayatından demedi. 3194'ün çalışmadığını her zaman ifade ediyoruz. Ancak, şunu anlamıyorum bu çalışmıyor, yeni bir yasa yapalım, o yasa hiç çalışmıyor zaten. Peki niye 3194'ün çalışmayan taraflarını çalışır hale getirmiyoruz? Yani niye, 3194 daha bütünlüklü bir düzenleme, neden onu ele alarak çalışmadın. Fenni mesulluk olayını, bugünkü mevcut haliyle fenni mesulluk olayını savunan birisi ya konuyu bilmiyordu, ya da yapı denetiminin olmaması yönünde...Şimdi bizde zaten mal sahibi dediğiniz insanlar yapı denetiminin kavram olarak, anlamını tam olarak kavrayabilmiş değiller. Kaçmaya çalışıyorlar, biraz evvel arkadaşlarımız anlattılar ben, bizim odalarımızdan da biliyorum. Ne yaptılar? Sürekli olarak projelerinin vizeleri yapıldı, şunlar yapıldı, bunlar yapıldı falan, denetimden nasıl kaçarım anlayışı zaten hakim burada. Dolayısıyla 3194'ü değiştirmek zorundasınız. Ne yapmak zorundasınız? Odaları daha çok devreye sokmak zorundasınız. Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği'nin yalnız şöyle bir talebi yok. Yani biz yapı denetimini falan yaparız gibi düşüncesi yok. Ama Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği diyor ki, kaliteli inşaat yapacaksanız o zaman meslektaşlarının mesleki yeterlilikleri konusunda yetkim var. Yetkime müdahale etmeyin. İki, ben bu yetkilerimi kullandığım zaman idare buna uysun. Yani hem projede, hem bu mesleki yeterlilik çerçevesinde meslektaşlarını denetleme yükümlülüğü de yine odalarımızdır. Bunun dışında, bunun dışında Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği ve Odaları yapı denetimini fiilen yapmak falan gibi bir düşünceye sahip olmadı. Ama bu iki nokta, mesleki alanda bu noktaları gerçekleştirmek istiyor.

Koordineli çalışma olayında sıkıntılarımız var, bütün örgütlerde var. Yakın bir zaman da, zannediyorum ki, kısa bir süre sonra yapı denetimine ilişkin Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği'nin temel ilkeleri ne olmalıdır şeklinde kısa bir notu hazırlayacak arkadaşlar ve üyelerin tartışmasına açacağız, zaten biraz geçikti ama ancak böyle olabildi. Ev yaptırma, evini yapanı denetlemek, evet bu bir kamu hizmetidir. Çünkü yurttaşların mal ve can güvenliğinden devlet sorumludur. Bizlerde zaten sorumluyuz. Bırakın Anayasa'da böyle bir madde yer almasa dahi Türkiye'de çalışan ya da dünyada

çalışan bütün mühendis ve mimarlar, öncelikle bireylerin ve toplumun güvenliklerini ve sağlıklarını düşünenlerdir. Üretimlerini ve denetimlerini bu ilkeler çerçevesinde yürütürler.

Proje konusuna değinmiyorum, mutlaka ehil, yani mesleki yeterliliği saptanmış insanlar eliyle yapılmalıdır.

Pilot iller konusu, olabilir, tesadüf de olabilir. Biraz evvel ben bakış açımızı söyledim, bir bulgumuzdan bahsettim. Yalnız şunu da yanıtlamamız gerekiyor. Bu iyi bir düzenlemeyse, yasal bir düzenlemeyse, o zaman bunun yaygınlaşması gerekir. Oysa kanunda Bakanlar Kurulu'na yetki, daraltmak veya çoğaltmak olarak veriliyor. Yani 19 il sayısı benim yorumuma göre daralan pazar koşulları ortaya çıkarsa sayı azaltılacak, Pazar koşulları elverişli olursa artırılacak gibi bir yorum çıkarıyorum, bu benim kişisel yorumum tabiki umuyorum ki, Bakanlık ilk fırsatta daraltma yetkisini yasadan çıkartır, o zaman biz de deriz ki hiç olmazsa yaygınlaştırma konusunda bir irade ortaya çıkmıştır.

Biz bunu çok tartıştık, bir değinmediğimiz nokta. Arkadaşlar 595 ve 4708. Şimdi gerçeği, hayati reddedilmesine kamu binalarının denetimini bu uygulamanın bu düzenlemenin dışında tutuyor. Kamu binaları yok. Peki depremde kamu binaları yıkılmadı mı? Ben kendi yorumumu söylüyorum. Bakanlık bu alanı özelleştirdi, öbür alanda zaten özelleştirmeye doğru gidiyor, müşavirlik mühendislik firmalarına karşı falan değilim, öyle bir yorum çıkmasın çünkü her söylediğimden aykırı yorumlar çıkarmaya çalışan arkadaşlar var, bunları da kamuda çalışan arkadaşların ellerinden alarak yani başka yerlere vermeye çalışarak yani böyle bir anlayış var. Bir ülkede bir şeyler yapılıyorsa siyasi iradenin, o siyasi iradenin genel yaklaşımı dışında ele almak ne yazık ki mümkün değildir. Çok tesadüfi ufak tefek şeyler olabilir ben inanıyorum ki sevgili arkadaşlar Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği kamu yararına, kendi hizmetlerini, mühendislik ve mimarlık hizmetlerini kamu yararına ve doğrudan doğruya toplumun hizmetine sunma mücadelesinde bu alan, çok önemli bir alan, biz mücadelemizi sürdüreceğiz, bu mücadelenin sonunda doğruları kavrayacaktır, ama umuyorum ki bu arada, yeni acılara, yeni ölümlere, yeni kayıplara bir neden olmasınlar. Hepinize teşekkür ediyorum, sağ olun.

Mehmet SOĞANCI :

Bir 60 saniye de kendime söz vererek kapatmak istiyorum. Bir panel yöneticisi olarak değil, bir oda başkanı sıfatıyla bunları burada kayıtlara da geçirmek durumundayım. 30 Haziran'da yasanın çıktığı günün ertesinde çok derli toplu bir oda görüşünün sonunda üç beş cümle de yazmışız. Biz ülke ve toplum yararına sağlıklı, planlı, güvenli, yapıların gereklerinin denetleneceği bir yapı denetimi istiyoruz. Biz yapı denetimi istiyoruz.

Devlet 595'de ben yaptım oldu demiştir, ama olmamıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi 4708'i yapmıştır ama gene herhalde olmamıştır. Bilimsellikten, katılımcılıktan uzak, özelleştirmeci yapı denetim anlayışı varken sorunları çözemez, ülke ve toplum yararı için bu yasa ve ona bağlı uygulama yönetmeliği derhal, ivedilikle, şimdi iptal edilmelidir. Yapı denetimi konu ile ilgili tüm kesimlerin görüşü alınarak ülke ve halkın yararına olacak şekilde yeniden düzenlenmelidir. Odamız bu konuda her türlü birikimini her ortamda sunmaya hazırdır. Ancak anlaşılacak odur ki bu iş, hepimiz aracılığında, hepimiz arasında Bakanlıklar, birlik ortamında, üyelerle tartışılmaya devam edilecektir. Ben katılımınızdan dolayı öncelikle, panelistlere sonra sizlere Odam adına ve bu kongreyi düzenleyen arkadaşlarım adına teşekkür ediyorum. Sağ olun efendim.